

-KA_{Adun} adverbioez haratago: *a_{pur}KA-* *a_{pur}KA* baina beti *a_{urrera}KA*

Más allá de los adverbios con -KA

Au-delà des adverbes avec -KA

Beyond -KA adverbs

BERRO, Ane

(Análisi formalá, kontzeptualizazioa, ikerketa eta idazketa)

Irakasle kontratatu doktorea

Deustuko Unibertsitatea

ane.berro@deusto.es

<https://orcid.org/0000-0002-6818-506X>

FERNÁNDEZ-ALTONAGA, Cecilia

(Kontzeptualizazioa, ikerketa eta idazketa)

Doktoratu aurreko ikertzailea

Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU) - Paue eta Aturrialdeko Unibertsitatea (UPPA)

cecilia.fernandez@ehu.eus

<https://orcid.org/0000-0001-9273-9598>

DOI: <https://doi.org/10.59866/eia.v69i2.284>

Noiz jasoá: 2023-12-19

Noiz onartua: 2024-03-07

Lan honetan, -KA atzikiak zenbait gramatika-kategoriatako osagaiekin elkartzean sorrazten dituen interpretazioak aztertu ditugu, hots, -KA_{Adun} kuantifikatzaileetan (*dozenaka*), aditzetan (*saltoka*) eta adposizioetan (*etxeraka*) dituena, eta testuinguru horietan guztietan duen erabilerari, adberbioa izatetik harago doan azalpena eman diogu, kasu guztiok ezaugarritzeko gai den azalpen bateratua. Proposatú dugu, morfema horren zeregina [+ plural] tasuna gaineratzea dela, eta hala, bere egitekoa ez dela, euskarazko hainbat gramatikatan adierazi den bezala, beste kategoria batzuetatik eratorritako adberbioak sortzea, baizik eta, [+ plural] tasuna gaineratuz, erreferentzia metagarria duten osagaiak sorraztea.

Gako-hitzak: -KA atzikia, plurala, erreferentzia metagarria, adberbioak, morfologia.

En este trabajo analizamos las interpretaciones que surgen al combinar el sufijo *-KA* con diferentes categorías gramaticales, como son cuantificadores (*dozenaka*), verbos (*saltoka*) y adposiciones (*etxeraka*) y ofrecemos un análisis unificado de su uso en todas ellas. Proponemos que la función de este morfema es añadir un rasgo [+ plural] a su complemento, y que, al contrario de lo que se ha expresado en varias gramáticas del euskera, no genera adverbios derivados a partir de otras categorías, sino más bien crea elementos con referencia cumulativa, por medio del rasgo [+ plural].

Palabras clave: sufijo *-KA*, plural, referencia cumulativa, adverbios, morfología.

Dans ce travail, nous analysons de façon unifiée les interprétations qui émergent de la combinaison du suffixe *-KA* avec différentes catégories grammaticales telles que les quantificateurs (*dozenaka*), les verbes (*saltoka*) et les adpositions (*etxeraka*). Nous proposons que la fonction de ce morphème consiste à attacher le trait [+pluriel] à son complément, et non pas à dériver des adverbes d'autres catégories, contrairement aux descriptions des diverses grammaires du basque. Nous proposons, alors, que ce morphème soit chargé de créer des éléments avec une référence cumulative en ajoutant le trait [+pluriel].

Mots-clés : suffixe *-KA*, pluriel, adverbes, référence cumulative, morphologie.

In this work, we analyze the interpretations that arise when combining the suffix *-KA* with different grammatical categories, such as quantifiers (*dozenaka*), verbs (*saltoka*), and adpositions (*etxeraka*), and we offer a unified account for them. We propose that the purpose of this morpheme is to add a [+ plural] feature to its complement, and not to derive adverbs from other categories, as various Basque grammars have suggested. Thus, it is not responsible for providing a particular category but rather for creating elements with cumulative reference by means of the addition of the [+ plural] feature.

Keywords: suffix *-KA*, plural, cumulative reference, adverbs, morphology.

BERRO, Ane eta FERNÁNDEZ-ALTONAGA, Cecilia (2024). «Beyond *-KA* adverbs», *Euskera Ikerketa Aldizkaria*, 69, 2: 47-91.

1. Sarrera¹

-KA atzizkia, atzizki eratorle adberbiogiletzat hartzen da euskararen gramatiketan oro har (Euskaltzaindia 1991: 315; Euskaltzaindia 2021; Hualde eta Ortiz de Urbina 2003: 193-194; Salaburu eta beste 2011-2019), baina beste eginkizun batzuk ere badituela jasotzen da (esate baterako, De Rijk 2008: 912-918; Hualde eta Ortiz de Urbina 2003: 348; Euskaltzaindia 2021: 185-187). Izatez, -KA atzizkia kuantifikatzaileetan —*mila-KA-*, aditzetan —*igeri-KA egin-*, adposizioetan —*etxera-KA-* eta adberbioetan —*multzo-KA-* ageri den morfema da. Gertaeren eremuan esanahi progresiboa edota iteratiboa gaineratzen duela proposatu da zenbait lanetan (Ortiz de Urbina 2003: 290; De Rijk 2008: 912-918; Preminger 2012; Berro 2015b), baina inon ere ez da egin morfema horren ezelako azterketa sintaktiko eta semantiko bateraturik, eta askotariko kategorietan duen banaketa ez da, beraz, orain arte azaldu.

Hori dela eta, lan honetan -KAk gramatika-kategorietan duen banaketa deskribatuko dugu eta modu bateratu batez, hau da, kasu guztietan duen funtzioa bat eta bakarra dela defendatuz, azal daitekeela erakusten saiatuko gara. Gure proposamena da, -KAk [+ plural] tasuna gaineratzen diola hartutako osagarriari eta, ondorioz, adierazpen sintaktiko «metagarria» sorrazten duela (Krifka 1998; Zwarts 2008; Rothstein 2004, 2007, 2008).

- a) Lehenik azalduko dugu, kuantifikatzaileetan eta kuantifikatzaileetatik eratorritako modifikatzaileetan -KA gaineratzeak denotazio plurala eragiten duela. Kopuru handia adierazten duten kuantifikatzaileei loturik, balio pluraleko kuantifikatzaile zehaztugabeak sortzen dira: *milaka*, *dozenaka* eta abar.
- b) Bigarrenik erakutsiko dugu, adposizioen eremuan, helburu-bideetatik abiatuz amaierarik gabeko hurbiltze-bideak sortzen dituela: esate baterako, *etxeraka* eta *aurreraka*.
- c) Eta hirugarrenik, aditzen eta moduzko modifikatzaileen eremuan «markatzaile plurakzionaltzat» har liteke. Markatzaile plurakzionalak aditze-

¹ Lan honen egileok Eusko Jaurlaritzaren (IT1439-22) eta Espainiako Zientzia, Berrikuntza eta Unibertsitate Ministerioaren (PID2023-147383NB-I00) dirulaguntza jaso dugu. Horretaz gain, bigarren egilea ministerio bereko dirulaguntzaren (FPU21/05860) onuradun da.

tan agertzen diren morfemak dira eta modifikatzen duten aditzaren gertaera behin baino gehiagotan gertatzen dela adierazten dute. Fenomeno hori hizkuntza-tipologian, sintaxi- eta semantika-lanetan luze aztertu da (beste batzuen artean, Dressler 1968; Cusic 1981; Lasersohn 1995; Van Geenhoven 2004, 2005; Laca 2006; Wood 2007; Iordăchioaia eta Soare 2015; ikus Cabredo-Hofherr 2010 berrikusketa baterako).

Lan honetan, kuantifikatzaileek, aditzek, modifikatzaileek eta adposizioek lortzen duten izaera «plurala», «pluralakzionala» edota «hurbiltzezkoa», [+ plural] tasunaren bitartez azal litekeela aldarrikatuko dugu. Izan ere, tasun horren ondorioz, oinarriak adierazten duen kopurua, gertaera edo bidea denotazio bera duten beste kopuru, gertaera edo bide batzuekin ka-teatzen da eta adierazpen metagarriak sortzen dira.

Bestetik, euskararen gramatiketan hartu ohi den bidetik aldenduz, lan honetan *-KA* atzizkiak ez duela gramatika-kategoria zehatzik ezartzen aldarrikatuko dugu eta, ondorioz, ezin har daitekeela atzizki adberbio-sortzaile-tzat. Gure ustez, *-KAk* kuantifikatzaile zehaztugabeen ekarpena egiten dio bere osagarriari —[+ plural] tasunaren adiera eransten dio, alegia—, eta hori adierazpen sintaktikoak gramatika-kategoria hartu baino lehenago gertatzen da. Beraz, *-KAk* ez dio gramatika-kategoriarik bere osagarriari ematen, denotazio metagarria baizik. *-KAz* osatutako modifikatzaileen kasuan, funtzio sintaktiko hori MOD buru isil batek ematen diola *-KA* hitzari proposatuko dugu, Fernández-Altonagaren (2022a) ildotik.

Lanaren egitura honako hau da:

- Hurrengo atalean, 2.ean hartan ere, *-KA* atzizkia ager daitekeen tes-tuinguruak aurkeztuko ditugu, labur, eta horrek eremu hauetan guz-tietan egiten duen ekarpena gure teoria-proposamenak azal dezakee-la erakutsiko dugu.
- 3. atalean, *-KA* atzizkia izenen eremuan kuantifikatzaile gisa erabil daitekeela ikusiko dugu.
- 4. atalean, *-KA* aditzei loturik edo gertaerak izendatzeko nola erabil-tzen den azalduko dugu.
- 5. atalean, *-KAk* adposizioetan duen banaketa deskribatuko dugu, hots, «bideen» adierazpenari nolako ekarpena egiten dion.

- 6. atalean, «gertaerak» eta «bideak» konparatuko ditugu, eta *-KA* morfemak bietan antzeko ekarpena egiten duela proposatuko dugu.
- 7. atalean, *-KAren* [+ plural] tasunaren bitartez, gertaera-barruko plurakzionalen orokorpen batzuk azal litezkeela erakutsiko dugu.
- 8. atalean, *-KA* atzikia nolako modifikatzaileetan agertzen den deskribatuko dugu eta *-KA* ez dela adberbio-sortzailea aldarrikatuko. Modifikatzaile guztietan, bai kuantifikatzaileen gainean sortutakoetan, zein gertaera predikatuen gainean sortutakoetan, *-KAK* pluraltasunaren edo errepikapenaren balioa ematen dio modifikatzaileari eta, hortaz, bi kasuetan [+ plural] tasuna gaineratzen duela proposatuko dugu.
- Azkenik, 9. atalean, lanaren ondorio nagusiak aurkeztuko ditugu.

2. Proposamenaren eta oinarri teorikoaren aurkezpena

Lehen atalean aurreratu bezala, bi dira lan honetan egingo ditugun proposamen teorikoak. Alde batetik, *-KA* atzizkiak ez duela gramatika-kategoria zehatzik ezartzen defendatuko dugu eta, beraz, ez dela adberbio-sortzailea. Bestalde, *-KA* morfemak, edozein kategoriarekin elkartzen dela ere, ekarpen semantiko bera egiten duela erakutsiko dugu, eta ekarpen hori [+ plural] tasunari zor zaiola. Datozen ataletan *-KA* atzikia hainbat kategoriatan zehar agertzen denean jasotzen diren interpretazioak deskribatuko ditugu eta ildo horretatik abiatuta eurok azaltzen ahaleginduko gara. Atal honetan, ordea, gure analisiaren eta haren oinarrian dauden proposamen teorikoen aurkezpen laburra ere egingo dugu, hurrengo atalak ulertzeko argigarria izango delakoan.

Aurreko zenbait lanetan (De Rijk 2008: 912-918; Euskaltzaindia 2021: 185-187) *-KA* atzizkiaren gainean osatutako egiturak, oinarriaren esanahia-
ren arabera sailkatu izan dira. Hala, honako hauek bereizi dira:

- i) $\langle X + \text{egin} \rangle$ egituretan parte hartzen duten izenak, hots, «gertaera izenak» hartzen dituztenak, adib. *aharrausi egin > aharrausika*;
- ii) baliabidea edo tresna adierazten duten izenen gainean osatuak, adib. *aizkoraka, harrika*;
- iii) lekua edo espazioa adierazten duen osagaiaren gainean osatuak, adib. *alboka, gibelka*;

- iv) esapide edo esamolde bat osatzen duen osagai baten gainean eraikituta, hain zuzen, esapide hori behin eta berriro errepikatzen dela adierazten dutenak, adib. *aieneka*, *gora-goraka*;
- v) kuantifikatzaileekin bat eginik datozenak, adib. *milaka*, *binaka*;
- vi) neurri-izenetan oinarritzen direnak, adib. *apurka*, *saldoka*;
- vii) denbora-tartea adierazten duten izenekin konbinatzen direnak, adib. *aldika*, *arteka*;
- viii) eta, azkenik, adjektibo² oinarri dutenak, adib. *gordeka*, *isilka*.

Adibide horietatik ia guztietan, -KAdun hitzak gertaera baten modifikatzaileak dira, hau da, gramatika-kategoriari dagokionez, adberbioak dira. Nolanahi ere den, bestelako kategoria duten hitzak ere sor daitezke -KA atzikiarekin, eta horrexegatik, hain zuzen, proposatuko dugu -KA ez dela adberbio-sortzaile hutsa. Izan ere, -KA zenbait kategoriatako³ hizkuntza-aleekin batera ager daiteke (Euskaltzaindia 2021: 186, 358-360): izenen eremuko kuantifikatzaileekin (1a) edo multzo-izenekin (1b); aditezko oinarri edo gertaera-izenei loturik aditzen barruan (2a) edo perifrasi aspektualen barruan (2b); -ra adlatibo-adposizioarekin batera, (3); eta, azkenik, aditzen modifikatzaile gisa, kuantifikatzaileei (4a) edota gertaera-izenei (4b) loturik. Adibide horietan, -KAK askotariko funtzioak betetzen ditu: (1a) eta (1b) adibideetan, kuantifikatzailea dirudi; (2a) eta (2b) adibideetan, predikatu nagusia da; (3) adibidean, itxuraz adposizioa dirudi; eta, azkenik, (4a) eta (4b) adibideetan modifikatzailea da.

² Berrikusle batek ohartarazi digunez, horrelako adibideetan adjektiboen gainean beharrezan, pentsa liteke -KAdun osagaiak aditzen gainean eraikitzen direla. Gure proposamenarako erabakigarria ez baita, ez dugu gai honen inguruko iritzirik emango.

³ Morfologia Banatuan (Halle eta Marantz 1993, 1994; Marantz 1997; Harley eta Noyer 1999; Matushansky eta Marantz 2013), oinarri guztiek ez dute gramatika-kategoriarik. Erroak sintaxian sartzen dira kategoriarik gabe eta buru funtzional batek ematen die kategoria. Ildo honi jarraituz, -KA atxikitzen zaion oinarriak —kasu honetan, *erroak*— kategoriarik ez duela uste dugu guk ere, baina deskribapenaren mesederako «aditezko» eta «izenaren eremuko» gisako terminoak erabiltuko ditugu. Izatez, oinarriak kategoria izatea edo ez izatea bateragarria da artikulu honetan defendatzen ditugun hipotesi nagusiekin; esan nahi baita, -KAK ez diola oinarriari kategoria zehatzik ematen, baina ekarpen semantiko zehatza egiten duela, alegia, adierazpen metagarriak sortzen dituela.

- (1) a. **Milaka** langile etorri dira.
b. **Dozenaka** lagun ikusi nituen.
- (2) a. Mirenek **korrika** egiten du egunero.
b. Irati **saltoka** ari zen.
- (3) Jon **etxeraka** joan zen.
- (4) a. Ikasleak **milaka** hurbildu ziren.
b. Miren **saltoka** sartu zen gelara.

Adibide horietan guztietan, *-KAk* ez dio bere osagarriari —kuantifikatzaileari, aditzeko oinarriari, gertaera izenari edo dena delakoari— adberbio-kategoriarik ematen, esan bezala, honela sortutako osagaiak ez baitute kasu guztietan modifikatzaile-funtziorik betetzen. Gure analisisian, kategoriazioa bestelako buru baten bitartez gertatzen da. Beraz, *-KA* atzizkia morfema lexikoa da eta eratorpen sintaktikoan oso goiz txertatzen da.

Baina *-KA* adberbiogilea ez bada, zein da *-KA*ren egitekoa? Gure proposamenaren arabera, *-KAk* ekarpen semantiko zehatza egiten dio bere osagarriari. Zehazki, *-KAk* [+ plural] tasuna du eta bere osagarriarekin bat egitean, sortzen den adierazpen sintaktiko berriak zentzu «metagarria» hartzen du. Goazen pausoz pauso ikustera horrek zer esan nahi duen.

-KA maiz morfema adberbiogile modura aurkeztu izan delako, gutxitan erreparatu izan zaio atzizki horrek egiten duen ekarpen semantikoari (dena den, ikus Hualde 2003; Etxepare 2003; De Rijk 2008; Euskaltzaindia 2021). Guk, aitzitik, alderdi horri garrantzia emango diogu, argudiatuko baitugu, edozein oinarriarekin elkartzen eta edozein kategoriatan agertzen dela ere, *-KA* atzizkiak ekarpen berbera egiten duela beti. Goian esan dugun bezala, *-KAk* [+ plural] tasuna du. Ikusiko dugun moduan, ezaugarri hori metagarritasunarekin hertsiki lotuta dago, [+ plural] tasun hori duten multzoek metagarriak izan behar baitute. Hala, ontzat hartuko dugu, [+ plural] tasunak metagarritasuna gaineratzen diola *-KAz* osatutako adierazpen sintaktikoaren denotazioari, alegia, *-KA* duen osagai sintaktikoak «erreferentzia metagarria» duela.

Metagarritasuna zenbait kategoriatako osagaien ezaugarri semantikoa da. Honelaxe defini daiteke, orduan: *a* eta *b* osagaiak metagarriak dira, baldin

eta (i) *a* eta *b* osagaiak *x* denotazioa badute, eta (ii) *a* eta *b*-ren arteko baturak ere *x* denotazioa badu (Quine 1960: 83; Krifka 1989, 1998; Zwarts 2005, 2008). Hala, ohikoa da pluralean adierazitako formek erreferentzia metagarria deritzona izatea. Hau da: A multzo bateko osagai guztiak *txakurrak* direla esan badaiteke (*txakurrak* denotazioak definitzen duen multzoaren parte badira), eta B multzoko osagai guztiak ere *txakurrak* badira, A eta B multzoak elkartuta osatutako multzoaz ere *txakurrak* direla esan liteke. Beraz, denotazio metagarria eta pluraltasuna zuzenean elkarri lotuta dauden kontzeptuak dira. Horrekin batera, metagarritasuna izen mugagabeen (Krifka 1998) eta aditzen eremuetan ere (Rothstein 2004, 2007) maiz erabili izan da, bai eta bide-multzoez aritzeko adposizio mugagabeen eremuan ere (Zwarts 2005, 2008). Lan honetan ere, izenen eremuko kuantifikatzaileek edo multzo-izenek (1ab), gertaerak adierazten dituzten aditzek (2), adposizioek (3), eta modifikatzaileek (4) erreferentzia metagarria izan dezaketela erakutsiko dugu, hain zuzen, *-KA*ekin batera agertzen direnean.

Zehazki, aditzen edo gertaeren eremuari dagokienez, *-KA*k egiten duen ekarpena —gure analisiaren arabera, esanahiari metagarritasuna gaineratzea— beste hizkuntza batzuetako markatzaile plurakzionalak egiten dutenarekin pareka liteke. Markatzaile plurakzionalak aditzetan agertzen diren morfemak dira eta modifikatzen duten aditzaren gertaera hori behin eta berriz errepikatzen dela adierazten dute. Cusicen (1981) lanetik aurrera, markatzaile plurakzionalak bi talde nagusitan banatu izan dira: «gertaera barrukoak» eta «gertaera kanpokoak» (Cusic 1981; Wood 2007). Gertaera barruko plurakzionaletan, aldi bakarrean gertatzen den gertaera errepikakorra adierazten da, hau da, denbora-tarte berean gertatzen dena (adibidez, *hazka egin*). Gertaera kanpoko plurakzionaletan, ordea, aldi batean edo gehiagotan errepikatzen den gertaera bat edo bat baino gehiago aditzera ematen da, alegia, denbora desberdinetan gertatzen dena edo gertatzen direnak (hala nola, *hauteskondeetara berraurkeztu*). *-KA*k sorrarazten dituen plurakzionalak lehen motakoak dira: hots, errepikatzen diren gertaerak jarraian gertatzen dira, aldi bakarrean, eta testuinguru honetan ager daitezkeen aditzak murriztuak dira, beste hizkuntza batzuetan jasotzen den antzera.

Beraz, gure analisisan, *-KA*k «numerotasun» bat gaineratzen du, pluralarena, hartan ere. Nolanahi ere den, *-KA* ezin da gramatika-morfematzat

hartu, alegia, ezin da *-ak* plural gramatikalarekin parekatu. *-KA* atzizkia «plural lexikoa» da eta, hala izaki, murriztapen lexikoak erakusten ditu. Esate baterako, izen eta kuantifikatzaileen eremuan, balio handiko zenbaki kardinalekin soilik konbina daiteke (3. atala); aditzen eremuan, gertaera semelfaktiboekin, lorpen-aditz mota batzuekin eta jarduera-aditzekin baino ez da ageri (4. eta 6. atalak); eta adposizioen arloan, helburu-bideekin lotuta dago (5. eta 6. atalak). Azken bi murriztapenok 6. atalean azalduko denez, «konektagarritasuna» deritzan ezaugarriarekin (Zwarts 2008) lotuta daude. Izan ere, osagai batek, metagarria izan dadin, konektagarria izan behar du. 6. atalean emango ditugu ezaugarri horren xehetasunak.

Azkenik, 8. atalean, *-KA* atzizkia zenbait modifikatzailetan ere ager daitekeela erakutsiko dugu. Modifikatzaileak, kasu askotan adberbio gisa aurkeztu badira ere, era askotako egiturak izan daitezke eta haien kategoria-estatusa ez dago batere argi, hainbatetan onartu denez (ikus, besteak beste, Delfitto 2006; eta euskararako, Salaburu eta beste 2011-2019; Fernández-Altonaga 2022b). Hala, gure proposamenak Rubinen (1994) eta Fernández-Altonagaren (2022a) ildoari jarraituko dio, modifikatzaileak kategoria bakartzat hartzean. Kategoria hori MOD buru funtzional baten bidez islatzen da. Buru horrek edozein kategoriatako osagaiak argumentutzat hartu eta aditzaren edo perpausaren eremua modifikatzeko ahalmena ematen dio, berorren tipo semantikoa aldaraziz. Batzuetan, MOD buru funtzionalak gauzapen lexikoak izan ditzake (adibidez, euskarazko *-ki* atzizkia). Hala ere, guk hemen, modifikatzaileetan *-KA* ez dela MOD buruaren gauzapen lexikoa argudiatuko dugu. Aitzitik, beste testuinguru guztietan bezala, *-KAk* pluraltasuna adierazten duela erakutsiko dugu, eta beraz ez duela kategoria ezartzeko zereginean parte hartzen.

3. *-KA* atzizkia izenen eta kuantifikatzaileen eremuan

Aurreko ataletan azaldu den bezala, *-KA* atzizkia maiz adberbioak erartortzen dituen atzizkitzat aurkeztu izan da. Alabaina, adberbiotzat hartu ohi diren osagaiak aditzaren eta perpausaren eremukoak dira eta, beraz, *-KA* atzizki adberbiogiletzat aztertzen denean, atzizki horrek izenaren eremuan egiten duen ekarpena albo batera uzten da. Ordea, *-KA* kuantifikatzaileei

ere atxiki dakieke, De Rijkek (2008: 916) ohartarazi bezala, eta zenbaitetan izenaren eremuko osagaiak osa ditzake:

- (5) a. **milaka** langile
- b. **dozenaka** lagun

(5a) eta (5b) adibideetako *milaka* edo *dozenaka* bezalako osagaiak kuantifikatzaile jokatzan dute kasu hauetan. Tradizioan, kuantifikatzaileak, izenaren eremuan kokatzen direnean (5) eta (6) adibideetan bezala, determinatzailetzat sailkatu ohi dira (Euskaltzaindia 1991: 97-101, 2021: 571-588; Salaburu eta beste 2011-2019), eta aditzaren eremuan agertzen direnean, adberbiotzat (*asko ikasi* egituran bezala). Egun, zenbait ikuspegitatik, kasu horietan bietan, kuantifikatzailea aparteko kategoriatzat hartzea proposatzen da (Goenagak 2022, adibidez, «zenbatzaile-sintagmari»⁴ erreferentzia egin dio). Ildo beretik, aditzaren eremukoak ere, A-kuantifikatzailetzat aurkeztu ditu Etxeberrriak (2012).

Beraz, kuantifikatzaileak izenaren eremuan zein aditzaren eremuan gerta daitezke. Horri dagokionez, kontuan hartzekoa da, *-KA* atzizkia kuantifikatzaileekin konbinatuz osatzen diren egiturek eremu bioi eragin diezaieketela. Izan ere, *dozenaka lagun* esanez gero, *-KA* atzizkidun osagaiak izenak adierazitako entitatearen kuantifikazioa egiten du, ‘hainbat aldiz dozena bat lagun’ adieraziz. Hala ere, *arrautzak dozenaka saltzen dira* esanez gero, *dozenaka* osagaiak gertaeraren modifikazioa egiten du, ‘dozenaka taldekatuta’ edo horren antzeko zerbait esan nahi baitu⁵ (horixe da, Etxeberrriak —2012: 55— euskarazko kuantifikatzaile-motez egindako berrikusketan, «kuantifikatzaile distributibo» gisa deskribatu zuena). Atal honetan, ordea, lehen erabileraz arituko gara, eta bigarrena 8. atalerako utzi.

Hala, *milaka* edo *dozenaka* bezalako osagaiak kuantifikatzailetzat hartuko ditugu hemen. Bereizketa horrek, 2. atalean azaldu bezala, agerian uzten du,

⁴ Ikus, honen gainean, sintagma horrek egitura sintaktikoan hartu beharreko kokapena eztabaibatzen duten Artiagoitia (2002, 2004, 2006, 2012), Etxeberrria (2005) eta Etxeberrria eta Etxepare (2008, 2012) lanak, besteak beste.

⁵ Beherago azalduko dugun moduan, *dozena* osagaiak ugaritasun zehaztugabea ere adierazi dezake eta hala *dozenaka*, adiera honetan, *hainbaten* sinonimotzat ere jo daiteke.

-KAK ez duela funtzio adberbiala soilik betetzen, izenaren eremuan ere ager baitaiteke. Behin hori argituta, ordea, zehaztu beharrekoa da, zein den -KA atzizkiak osagai horietan egiten duen ekarpen semantikoa. Izan ere, *dozena* edo *mila* badira kuantifikatzaileak, berez . Har ditzagun (6) eta (7) adibideak:

- (6) a. **Mila** lagun etorri dira.
- b. **Milaka** lagun etorri dira.
- (7) a. **Dozena bat** lagun gonbidatu ditu.
- b. **Dozenaka** lagun gonbidatu ditu.

(6a) eta (7a) adibideak, batetik, eta (6b) eta (7b) adibideak, bestetik, konparatuz gero, -KArek eginkizuna kuantifikatzailearen balio numerikoa aldatzean datzala konturatuko gara, hau da, zenbaki zehatza izatetik ('mila' edo 'hamabi'), zehaztugabea izatera ('hainbat aldiz mila', 'hainbat aldiz hamabi') igaro da. Hala, *mila lagun etorri dira* adierazpenak ezin du deskribatu egoera bat non sei mila lagun etorri diren. Ordea, *milaka lagun* egiturak kopuru handi bat denotatzen du, zehaztasun gabe, eta beraz, *milaka lagun etorri dira* adierazpena, egokia da sei mila lagun etorri badira.

Dena dela, kopuru handi horren denotazioa zehatza ez bada ere, haren interpretazioak baditu zenbait murriztapen: *milaka* ezin da bi milatik beherako kopururik izan. Izan ere, -KAdun kuantifikatzaileak oinarrian hartzen duen kuantifikatzaileak denotatzen duen kopurua, halako bi adierazi behar du gutxienez. Hala, *dozenaka* esanez gero, bi dozena baino gehiago izan behar du, *ehundaka*,⁶ berrehun baino gehiago. -KA atzizkiak, beraz, badu berezitasun bat eta hori da, kuantifikatzailearen denotazioari behetik muga jartzen diola, baina goitik mugarik ez: *milaka* izan daitezke, hartara, 2.200, 6.000 edo 50.000...

Azterketa honek, bada, hauxe pentsatzeko bidea eman digu: -KA atzizkiaren ekarpen semantikoa, behetik muga duen baina goitik mugarik ez

⁶ Hemen sor litekeen eztabaida da, zergatik -KA atzizkiaren bidez eratorritako hitzek maiz atzizki distributiboekin edo horien antzekoekin agertu behar duten, interpretazio distributiborik antzematen ez denean (*hamarNaka lagun*, *ehunDaka landare*). Ez dugu horretarako azalpenik, ez bada balio distributibodunen analogiaz eraiki direla (*hamamaka banatu* erakoak, alegia) pentsatzea. Azken horiei buruz, ikus 7. atala.

duen pluraltasuna adieraztea dela, «pluraltasun irekia» nahi bada. Ondorengo ataletan azalduko denez, pluraltasunaren oinarriko denotazio hori egonkor mantentzen da, atzizki hau edozein eremu semantikotako hitzekin konbinatzen eta edozein kategoriatan agertzen dela ere.

Guk, Alexiadouri (2011) jarraituz, -KA atzizkia plural lexikoa dela proposatu nahi dugu, ezin baitaiteke egitura konplexuko kuantifikatzaileekin konbina (**bost milioika*), plural gramatikala ez bezala (*bost milioiak*). Gainera, plural gramatikala (-*ak*) determinatzaile gabeko izenekin ezin ager daitkeen bezala (Artiagoitia 2002; Etxeberria 2005), -KA_k determinatzaile gabeko egitura nominalak hartu behar ditu oinarrian: *milioika* / **milioiaka*.

Plural lexiko honek, 2. atalean azaltzen denez, [+ plural] tasuna du eta, ondorioz, -KA_z osatutako adierazpen sintaktikoak erreferentzia metagarria hartzen du. Hain zuzen ere, [milioika pertsona] denotazioa duen osagai bat, esaterako, denotazio bereko beste osagai batekin batuz gero, sortzen den osagai berriak ere [milioika pertsona] denotazioa izango luke. Horrekin batera, plural lexikoak bi baino gehiagoko balioa interpretatzera behartzen du, plural gramatikalak ez bezala.

Plural gramatikaetik bereizten duen beste ezaugarri bat da, -KA morfemak murriztapen lexikoak agertzen dituela. Izan ere, atzizki hori ez da edozein kuantifikatzailearekin konbinatzen; balio handiko kuantifikatzaile kardinal borobil batzuekin (*ehun, mila*) eta zenbait multzo-izenekin (*dozena, zienta*) baino ez da ageri. Hau da, konbentzionalki kantitate handiak adierazteko erabiltzen diren kuantifikatzaileekin baino ez: *dozenaka, ehundaka, zientoka, milaka, milioika*... Hala, -KA atzizkiaren balio hori, gaztelaniaz kuantifikatzailez osatutako «pseudopartitiboek» duten bera da: *cientos de alumnos*, 'ehundaka ikasle'. Kasu horretan ere, ez da ohikoa egitura hori bestelako kuantifikatzaileekin aurkitzea: **ciento veintes de alumnos*, lit. 'ehun eta hogeika ikasle'. Era honetara, plural lexiko honek murriztapen lexiko bat ezartzen duela ematen du, bere oinarrian konbentzionalki ugaritasun zehaztugabea adieraz dezaketen kardinalak hartzera behartzen duena. Bide beretik, Alexiadouk (2011) ere argudiatu du, murriztapen lexikoak ezartzea plural lexikoen ezaugarria dela, hain zuzen, grezieraz masa-izenekin konbinatzen den plural-markaren azterketan oinarrituz.

Ondorengo ataletan, -KA plural lexikoak aditzekin eta adposizioekin konbinatzean eratoritzen dituen adierak aztertuko ditugu. Egitura konposatuaren denotazioa kasu bakoitzean desberdina den arren, guztietan ere -KA morfemaren ekarpena, bera dela aldarrikatuko dugu, arestian esandako moduan, eta metagarritasunaren kontzeptuaren bidez defini daitekeela proposatuko dugu.

4. -KA atzizkia gertaeretan

Euskarazko hainbat gramatikatan (Euskaltzaindia 1991: 334, 2021: 358-359; Hualde 2003: 193; Etxepare 2003: 396; De Rijk 2008: 912-918; Salaburu eta beste 2011-2019) aipatzen denez, -KA aditzezko oinarri ere atxikitzen zaie eta horrek bi eratako egiturak osatzen ditu: alde batetik, predikatuak (8) eta beste aldetik, modifikatzaile —adberbio, nahi bada— jokatzen dutenak (9).

(8) Mirenek **korrika** egiten du egunero.

(9) Nekazariak idia **tiraka** darama.

(9) adibidean, *tiraka* osagaiak aditz nagusiak adierazitako gertaeraren —idia eramatearen— gaineko zirkunstantzietan buruzko informazio gehiago adierazten du, hots, modifikatzaile jokatzen du. Horrexegatik ez da ezinbesteko elementua esaldian, eta esaldia, zuzena litzateke hura gabe ere. Aitzitik, (8) adibidean, *korrika* hitzak ez du modifikatzaile jokatzen, gertaera bakarra denotatzen duen *korrika egin* predikatu konplexuaren parte da, eta beraz, ezin da esalditik kendu.

Atal honetan *korrika egin* bezalako egiturez arduratuko gara, modifikatzaileak 8. atalerako utzita. Dena den, kuantifikatzaileen kasuan bezala, hemen ere kontuan hartu beharrekoa da, egitura berak bi funtziook bete ditzakeela hainbatetan. Konpara bitez (8) eta (10) adibideak:

(10) Mirenek **korrika** ekarri zituen sagarrak.

Predikatuak osatzen dituzten egiturei soilik begiratuz gero, esan behar da, horietako askok *egin* «aditz arinaz» (ing. *light verb*) osatutako predikatu inergatiboetan parte hartzen dutela (*oihuka egin*, *saltoka egin*, *tiraka egin*), eta

gehienetan -KA izen-itxura duen baina gertaera adierazten duen osagaiari, alegia, gertaera-izenari, lotzen zaiola (adibidez, *oihu*, *salto*, *eztul*), (De Rijk 2008: 912-914). Halaber, gertaerak osatzen dituzten -KAdun egitura guztiek osa ditzakete perifrasi aspektualak, horretarako aspektu-aditzekin konbinatzen badira, (11-14) adibideetan bezala:

- (11) Irati **saltoka ari** zen.
- (12) Irati **saltoka hasi** zen.
- (13) Irati **saltoka ibili** zen.
- (14) Iratik **saltoka jarraitu** zuen.

Dena den, hor ere, -KAk egiten duen ekarpena zein den argitu beharreakoa da. Horretarako, zenbait kasutan, gutxienerako bikoteak osa daitezkeela ikusiko dugu, atzizki honekin edo hura gabe azal litezkeen predikatuetan:

- (15) a. salto egin / saltoka egin
- b. eztul egin / eztulka egin
- c. igeri egin / igerika egin
- d. korri egin / korrika egin

Lan honetan agerian utzi nahi duguna da, predikatu hauetan guztietan -KAk egiten duen ekarpena, bat eta bakarra dela, era batera edo bestera gertaera-pluraltasuna adierazten baitu (hain zuzen, beste kategoria batzuekin konbinatzean gaineratzen duen esanahi bera). Jarri ditugun predikatu horietan, -KAk aditzak denotatzen duen gertaera behin eta berriro errepikatzen dela erakusten du, hots, gertaeren edo azpigertaeren pluraltasuna agertzen du. Bigarren atalean azaldu dugun bezala, aditzak adierazten duen gertaera behin eta berriz errepikatzen dela adierazten duten morfemei «markatzaile plurakzionala» deritze hainbat hizkuntzaren azterketetan (Dressler 1968; Cusic 1981; Lasersohn 1995; Van Geenhoven 2004, 2005; Laca 2006; Wood 2007; Iordachioaia eta Soare 2015; Cabredo-Hofherr 2010) eta geuk ere halaxe deritzogu euskarazko -KA morfemari. Zehazki, -KA morfema gertaera barruko plurakzionaltzat har daitezkeela proposatzen dugu.

-KAk interpretazio errepikakorra dakarrela ikustea erraza da (15a) moduko adibidean, esaterako; hots, gertaera «teliko» eta «semelfaktiboen» kasuan (Vendler 1967). Izan ere, *salto egin* norbere gorputza (hankekin)

gorantz proiektatzeko indar egitea da, baina ahalegin hori bulkada bakar batez gertatzen da. Hala, ezinezkoa da (16) adibideko egitura bezalakoa:

(16) *Peruk salto egin zuen bi minutuz.

Izan ere, (16) etsenpluak dakarren bezalako gertaera puntukariak ezin dira *bi minutuz* osagarriaren moduko iraupen modifikatzaileekin (ing. *durative adverbials*) konbinatu (Vendler 1967; Dowty 1979). Aitzitik, *saltoka egitea/aritzea*, salto egiteko ekintza behin eta berriro errepikatzea da, eta beraz, halaberrez, denbora-tarte luzean jardun beharrekoa:

(17) Peruk **saltoka egin zuen** bi minutuz / Peru **saltoka ibili zen** bi minutuz.

Hala, hemen -KA atzizkiak gehitzen duen adiera, errepikakortasuna edo «iteratibotasuna» da (Hualde eta Ortiz de Urbina 2003: 348; De Rijk 2008: 912; Berro 2015b), eta ekintza errepikatua adierazten duen egiturak bestelako gertaera bat osatzen du, hain zuzen, gertaera «atelikoa», bukaera-unerik ez duena. Gertaera ateliko honek hainbat azpigertaera ditu, salto bakoitzak osatzen dutena. Beraz, -KAK gertaerak kateatuz azpigertaera anitzeko predikatuak sortzea ahalbidetzen du, hain zuzen, markatzaile plurakzionalek bezala. Hori bera ikusten da (15b) adibidean ere, non *extulka egitea/aritzea*, ezul bakoitzak sortzen duen gertaera kateatuak barne biltzen dituen gertaera den.

Nolanahi ere den, azpigertaerak kateatuz gertaera bakarra osatzeko, ezin bestekoa dute denboran jarraian agertzea, hots, denbora-tarte berean bata bestearen atzetik gertatzea. Hala, goizeko zazpitan ezul bat egitea eta arratsaldeko zazpitan beste bat egitea, ez da *extulka egitea*, bi gertaerak ez baitira denbora-tarte bakarrean jazo. Horregatik argudiatu daiteke, -KA atzizkiak azpigertaera anitzez osatutako gertaera bakarra denotatzen duela, errepikapenak denbora-tarte bakarrean gertatu behar baitira.

Laburtzeko esan dezagun, -KAK azpigertaera-pluraltasuna adierazten duela. Hirugarren atalean azaldu dugunez, -KAdun osagaien denotazioak behetik muga zehaztua du baina, goitik mugarik ez du. Beraz, *saltokaren* denotazioan, gutxienez bi salto egiten direla interpretatzen da, eta bitik gora ez dago saltoetan kopuru-mugarik.

Kasu batzuetan, ordea, De Rijkek dagoeneko ohartarazi bezala (2008: 912), ez du ematen *-KA* atzizkiak hartzen duen aditzaren gertaera errepikatu egiten denik (15c-15d). Hori gertatzen da, hain zuzen, oinarriak gertaera atelikoak adierazten duenean (adibidez, *igeri*, *korri*). Horrelakoetan, Fernández-Altonagak (2022b: 93) *-KA* atzizkiak inperfektibotasuna gaineratzen duela proposatu du. Inperfektibotasuna, «egoera baten barne-egitura tenporalari erreferentzia esplizitua egiten dion»⁷ aspektua da (Comrie 1976: 24). Gertaeraren barne-egituran fokoratzean, gertaerak izan dezakeen bukaera-unerik ez da kontuan hartzen, eta horrelaxe lortzen da «prozesuan dagoen» edo «jarraitua» den gertaeraren adiera. Konpara ditzagun (18a) perfektiboa eta (18b) inperfektiboa, *ari izan* eta *egon* aditz progresiboez osatuak:

- (18) a. Lorea hazi da.
b. Lorea hazten ari da / hazten dago.

(18a) adibidean, gertaera burutua da, badu bukaera-unea. (18b) etsenpluan, ordea, arreta gertaeraren prozesuan dago, garapenean, eta ez dakigu gertaerak bukaera-unerik duen ala ez. Interpretazio hori *-t(z)en ari* eta *-t(z)en egon* perifrasiari esker lortzen da. *-KA* ere irakurketa hori sorrarazten du nolabait, baina ez bakarrik aditzak atelikoak direnean, telikoak direnean ere bai. Izatez, gure analisisian, *-KA* irakurketa inperfektiboa dakar errepikapenaren edo iteratibotasunaren bitartez. Gertaera bat errepikatzen denean, (azpi)gertaerak metatu egiten dira eta erreferentzia metagarria duen gertaera bat sortzen da, alegia, bukaera-une jakinik ez duen gertaera mugagabea. Hala, atzizki horrek, aditzekin konbinatzean, inperfektibotasuna beti gehitzen duela esan daiteke, oinarriko aditzak denotatzen duen gertaera atelikoak izan zein izan ez. Horrexegatik, predikatu aspektualetan *-KA* atzizkia, *egiten* forma inperfektiboaz ordezkatu daiteke:⁸

⁷ Jatorrizkoan: «... explicit reference to the internal temporal structure of a situation...» (Comrie 1976: 24).

⁸ Dena dela, azpimarragarria da, *-KA*z osatutako predikatuek, egitura progresiboetan, interpretazio inperfektibo bakarra har dezaketela: bukaerarik gabe errepikatutako gertaerarena, esan gura da, *-tzen* atzizkiak ez bezala, ezin du *slow-motion* interpretazioa hartu, non gertaera behin gertatzen den baina denboran luzatuz. Hala, kamera geldoan ikusitako tranpolinetik egindako salto bat deskribatzeko, egokia da *salto egiten ari da*, baina ez *saltoka ari da*.

- (19) a. Irati **salto egiten ari** zen.
 b. Irati **saltoka ari** zen.
- (20) a. Irati **korri egiten ari** zen.
 b. Irati **korrika ari** zen.

Dena dela, goragoko eztabaidara berriro etorrira, zaila da *korrika egin* edo *igerika egin* bezalako kasuetan errepikatzen diren azpigertaerak identifikatzea. Izan ere, gertaera bat errepikatzen dela hautemateko, hura hasi eta bukatu egin behar da, behin eta berriro. Korri egitearen edo igeri egitearen gertaerek ez dutenez berezko bukaera-unerik denotatzen, korrika egitearen bi ekintza errepikatu ez dira ekintza bakar luze baten denotaziotik desberdintzen. Horrelako esapideen gainean, 6. atalean jardungo dugu sakonago.⁹

Badira, baita ere, beste zenbait testuinguru non zailagoa den -KAren ekarpena zein den interpretatzea. Izan ere, predikatuak osatzean, -KA ez zaie gertaera bat adierazten duten oinarriei soilik atxikitzen. Askotan entitateak adierazten dituzten oinarriak ere har ditzake, hala nola, *hagin*, *hatz*, *aizkora*, *harri* edo *ukabil* > *haginka egin*, *hazka egin*, *aizkoraka egin*, *harrika egin* eta *ukabilka egin* aditzetan. Kasu horietan, hartzen duen oinarriak gertaera burutzeko behar den tresna edo gorputz-atala agertzen du, eta horietan errepikatzen den ekintza zein den interpretatzeko, hiztunak bere mundu-ezagutzara jo behar du. -KA oinarriarekin elkartzean, oinarriak adierazten duen entitate horren erabilera prototipikoaren (adibidez, *ukabila jotzeko*; *hagina hozka egiteko*) errepikapena interpretatu behar izaten da, predikatuaren esanahia ulertzeko.¹⁰

Azkenik, aipatu beharrekoa da, egitura horietako askok -*tu* atzikia ere har dezaketela, eta horrela predikatuak sortu, aditz arinen beharrik gabe: *oihukatu*,

⁹ 6. atalean azalduko denez, mota honetako gertaeren errepikapenaren bitartez, era bereko gertaerak sortzen dira eta, ondorioz, ez dago gertaeren arteko trantsiziorik —edo errepikapenik— hautematerik. Hori dela eta, -KA gabeko egituren interpretazio bera jasotzen dute aditzok horrelakoetan. Interpretazioari dagokionez, ez da kasu bakarra ere, non -KAren funtzioak hein batean hutsala ematen duen.

¹⁰ Dena den, kasu batzuetan ematen du, -KA atzikia izenetik aditza erarortzeko marka gisa soilik geratu dela; hala, *txakurrak haginka egin zion hankan* perpausuan, gertaera behin baino ez da geratu (*haginkada bat*), baina ez dago *hagin egin* bezalako egiturarik euskarazko lexikoan. Horiek, agian, analogiaz osatutako egiturak lirakeke.

tirokatu. Horien interpretazioa, eta beraz, *-KAk* egiten duen ekarpen semantikoak, *egin* aditzaz edo aditz aspektualez osatutako egituren interpretazio bera da.

Atal honetan, *-KA* aditzezko oinarriekin konbinatzean, azpigertaera anitzeko gertaera inperfektiboak sortzen direla erakutsi dugu. Hala, *-KA* morfemak testuinguru horretan ere pluraltasuna erakusten du, alegia, aditzezko oinarri batekin elkartzean, oinarriak adierazten duen gertaera errepikatu egiten da eta gertaera iteratibo bihurtu. Hurrengo atalean, *-KA* pluraltasun-marka adposizioekin konbinatzean eratortzen den adiera aztertuko dugu.

5. *-KA* atzizkia espazioan

Atal honetan, *-KAk* adlatibo-adposizioari loturik erakusten duen interpretazioa aztertuko dugu eta horretarako bideen ezaugarri eskalarretan arreta jarriko dugu. Izan ere, erdialdeko euskararen aldaera batzuetan, *-KA* adposizio-sintagmei erantsita ere ager daiteke eta, ondorioz, espazioari lotutako adiera izan (21). Zehazki, *-KA* barruan duten adposizio-sintagmek hurbiltze-denotazioa dute, hots, hurbiltze-adlatiboak duen esanahi bera.

(21) **Etixeraka** noa.

-KAz lagundutako adposizioetan sakondu baino lehen, goazen lehenik helburu- eta hurbiltze-adierako bideak aztertzea. Euskaraz, helburu-adierako bideak (ing. *Path*; Svenonius 2006, 2008; Pantcheva 2011) adlatiboaren bitartez adierazten dira, *-ra* atzizkiak, alegia: *etxe-RA* (22a). Hurbiltze-balioa dutenak, aldiz, adposizio-adlatiboari beste atzizki bat gehiturik sortzen dira: *-ra + -ntz* (22b), euskalki gehienetan eta, jakina, euskara batuan ere bai (Euskaltzaindia 1991). Sortzen den atzizki berriari (*-rantz*),¹¹ hurbiltze-adlatiboa deritzo.

(22) a. **Ettxera** noa.

b. **Ettxerantz** noa.

Adlatibo sintagmak amaieradun bidea adierazten du, eta mugimenduzko aditzekin batera, predikatu telikoak sorrarazten ditu. Horregatik, aurreko

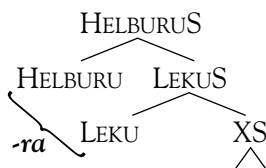
¹¹ Edo *-ru(n)tz*, *-rantza* aldaeren arabera (Zuazo 2008, 2017).

atalean gertaeren kasurako azaldu den moduan, ez da iraupena adierazten duten denborazko modifikatzaileekin —*bi minutuz*—¹² bateragarria, baina bai, ordea, denbora-tartea adierazten duten horiekin (ing. *time frame adverbials*) —*bi minutuan*— (Vendler 1967; Dowty 1979), (23a). Hurbiltze-adlatiboak, ordea, kontrako jarrera erakusten du. Bateragarria da iraupena adierazten duten denbora modifikatzaileekin, baina ez denbora-tartea adierazten dutenekin (23b). Izan ere, hurbiltze-adlatibo motako sintagmen denotazioan bideak ez du amaierarik, eta ondorioz, mugimenduzko aditzekin batera sortzen den predikatua ateliko da.

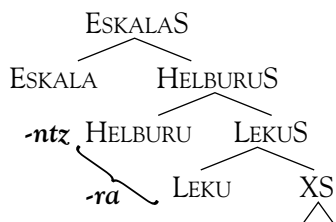
- (23) a. Jon unibertsitatera joan zen (**bi minutuz*) / (**bi minutuan**).
 b. Jon unibertsitaterantz joan zen (**bi minutuz**) / (**bi minutuan*).

Nanosintaxian proposatu den adposizioen deskonposizioan, helburua adierazten duen adlatiboa eta hurbiltzea adierazten duen hurbiltze-adlatiboa, sintaktikoki bi modutan eratortzen dira (Svenonius 2006, 2008; Pantcheva 2011 besteak beste). Helburua adierazten duen adlatiboak bi geruzako egitura sintaktiko bat lexikalizatzen du: HELBURUA eta LEKUA (Etxepare eta Oihartzabal 2012; Berro 2015a, 2015b; J. Etxeberria 2021, 2023), (24). Hurbiltzea adierazten duen hurbiltze-adlatiboak, berriz, hiru geruzakoa: ESKALA, HELBURUA eta LEKUA (Pantcheva 2011; ikus. Berro 2015a, 2015b eta J. Etxeberria 2021, 2023 euskararako), (25).

(24) Adlatiboa

(25) Hurbiltze-adlatiboa

¹² (23a) bezalako adibideak, ipar-ekialdeko hizkeretan onargarriak direla dirudi (Bilbao 2022). Geure ustez, horrelakoetan ez da predikatuaren izaera teliko/ateliko aldatzen, ezpada denbora modifikatzailearen interpretazioa: -z buru duen modifikatzaileak denbora-tartea adieraziko luke horrelako adibideetan, ez iraupena.

Erdialdeko euskararen aldaera batzuetan, hurbiltze-bidea adierazten duen adposizio sintagma sortzeko, adlatiboari *-KA* eransten zaio *-ntz* atzikiaren orde (21) —(26a) adibidean errepikatua—. Orokortuago dagoen hurbiltze-adlatiboak bezala, *-KAz* sorturiko hurbiltze-adposizioak amaierarik gabeko bideak adierazten ditu eta, hortaz, iraupenezko denbora modifikatzaileekin bakarrik bateragarria da (26b).

(26) a. **Etxeraka** noa.

b. Jon **unibertsitateraka** joan zen (bi minutuz) / (*bi minutuan).

3. atalean, *-KA* gertaera iteratibo atelikoetan agertzen dela ikusi dugu. Atal honetan ikus daitekeenez, gertaeren eremuan ez ezik, *-KA* lekuzko adposizioen eremuan ere aurki daiteke, eta testuinguru horretan ere, balio atelikoa, hots, bukaera-unerik gabekoa, du. Horregatik, espazioaren eremuan *-KAK* egiten duen ekarpena berdintsua dela uste dugu. Hor ere [+ plural] tasuna du, eta ondorioz, esanahi metagarria du (Krifka 1998; Zwarts 2005, 2008). Izan ere, Zwartsen (2005, 2008) arabera, amaieradun eta amaierarik gabeko bideen arteko desberdintasuna metagarritasunean datza. Hurrengo atalean (6. atala) erakutsiko dugunez, Zwartsen ustez, amaierarik gabeko bideak metagarriak dira; amaieradunak, ordea, ez. Ingeleseko *towards the station*, ‘geltokirantz’, bezalako hurbiltze-bidea metagarria da, baina *to the station*, ‘geltokira’, gisako helburu-bidea ez. Laburrean esanda, hauxe azalpena: hurbiltze-adiera duten bi bide berdintsu, adibidez, *geltokirantz*, kateatzen baditugu, bi bideen arteko baturak ere *geltokirantz* adiera bera du: *geltokirantz* doan bide bat badugu, eta *geltokirantz* doan beste bide bat, bi bideak elkartuz, bi bideek *geltokirantz* doan beste bide bat osatzen dutela esan daiteke. Ondorioz, hurbiltze-bidea metagarria da; bideak bata bestearen atzetik metatu daitezke. Bestalde, amaieradun bi bide, adibidez, *geltokira*, ezin dira kateatu eta, horregatik bada, euren arteko baturarik ezin da lortu. Geltokira baldin bagoaz, ezin gaitezke segidan berriro geltokira joan, dagoeneko geltokian gaudelako. Esan genezake, hartara, amaieradun bideen muturrok espazioko eskualde desberdinetan daudela (hasieran [– geltokian] eta ondoren [+ geltokian]). Beraz, abiatze-puntua —hau da, [– geltokian]—, ez dago amaiera-puntuaren —hau da, [+ geltokian]— eskualde berean eta, ondorioz, *geltokiraren* amaiera-puntutik ezin abia gaitezke *geltokiraren* hasiera-puntura (ikus 6. atala).

6. *-KA* atzizki bera gertaeretan zein espazioan

2. atalean erakutsi dugunez, lan honen proposamen nagusia da, *KA* atzizkiak ekarpen semantiko bera egiten duela agertzen den gramatika kategoria guztietan eta ezin dela atzizki adberbio-sortzaile soiltzat hartu. Izan ere, multzo-izenekin eta kuantifikatzaileekin, aditzekin eta adposizio-sintagmekin ere ager daiteke, eta gramatika-kategoria horietan guztietan egiten dituen ekarpenak elkarren antzekoak dira oso, esan nahi baita, bat eta bakarra dela. Kuantifikatzaileen, multzo-izenen eta aditzen eremuan pluraltasuna eta iteratibotasuna eragiten duela ikusi dugu eta bi kontzeptu horiek elkarrekin lotuta dauden iritzia orokorra da gaiaren inguruko literatura.

Adposizioen eremuan, baina, ez dugu iteratibotasunik aurkitu. Gogora dezagun, 3. atalean esan bezala, *-KA* esanahi telikoa duten gertaera izenei eransten zaienean (adibidez, *salto*), adiera errepikakorra edo iteratiboa sortzen dela. Aldiz, *-KA* bide ez-metagarriei —adibidez, *geltokira*, helburu-bide bati— eransten zaienean, ordea, ez da bide errepikakorrik sortzen, ezpada amaierarik gabekoa, alegia, hurbiltze-adiera duen bidea (adibidez, *geltokiraka*). Hori horrela, zenbait galdera sortzen dira: *-KA*ren bi jokabide bereizi dira horiek, eta, ondorioz, bi *-KA* atzizki mota ote daude, bata aditzen eremuan eta beste bat bideen eremuan? Ala, atzizki beraren bi erabilera baino ez dira? Bigarren hipotesi ildoari eutsiko diogu guk lan honetan, eta *-KAK* gertaeren eta espazioaren eremuan ekarpen bera egiten duela aldarrikatuko dugu. Horrela, aditzen eta adposizioen parekotasunaren aldeko analisiekin bat egingo dugu eta ekarria hortik egin, beste lan batzuek egindako moduan (Koopman 2000; Den Dikken 2010; Zwarts 2005, 2008; Berro 2015a, 2015b).

Aditzek eta adposizioek antzekotasun aspektual batzuk dauzkate. Izan ere, aspektuari lotutako nozio batzuk garrantzitsuak dira gertaerak zein bideak definitzeko eta ezaugarritzeko. Esate baterako, gertaerak eta bideak bukaera-unedunak edo bukaera-unerik gabekoak izan daitezke (telikoak edo atelikoak), edota trantsizioa adieraz dezakete, aurreko ataletan ikusi dugun bezala. Horretaz gain, gertaera eta bideak konparatiboak izan daitezke (27).

- (27) a. Zuloa ('are gehiago') handitu da.
 b. Etxerantz joan da (= 'etxetik gero eta hurbilago dago').

Zwartsek (2005, 2008) eskala algebraiko baten bitartez adierazi zituen nozio horietako batzuk —(28) adibidekoa bezalakoa—. Geu ere eskala algebraiko horietaz baliatuko gara, gertaeretan azaltzen den -KA zein bideetan agertzen den -KA biok ezaugarritzeko.

Baina azalpen horretara jo aurretik, beharrezkoa da, lehenik, adposizioen eremuko oinarrizko beste kontzeptu batzuk azaltzea: hain zuzen, Irudiari eta Eremuari dagozkionak. Talmyk (2000) adposizioek bi entitateren arteko harremana zehazten dutela proposatu zuen, Irudiaren (ing. *Figure*) eta Eremuaren (ing. *Ground*) artekoa, hartan ere. Irudia adposizioaren «subjektua» dela esanenez, mugitu daitezkeen entitateak. Eremua, aldiz, Irudiaren kopena edo mugimendua zehazteko erreferentziatzat hartzen den bigarren entitatea da, ezin mugitu daitezkeena. *Etxera* bezalako adposizio-sintagma batean, Irudia ez dago zehazturik —hori perpausaren goragoko geruzetan ahoskatuko litzateke (adibidez, *Mikel etxera (doa)* egitura sortzean, *Mikel Irudia litzateke*)— eta Eremua, *etxea* determinatzaile sintagma litzateke. *Etxera* helburu-bidea izanik, Irudiak *etxe* Eremura heltzeko igarotzen duen bidea adieraziko luke.

Horrelako adposizio-sintagma baten ezaugarri eskalarrak, (28) adibideko grafikoan erakutsi ditugu. Grafiko horretan, bidea eskala baten moduan adierazi dugu, Zwartsi (2005, 2008) eta Pantchevari (2011) jarraia. eskala hori p da (*Path*, 'bidea'), bideen multzo bat; $p(0)$ -k eta $p(1)$ -ek bidearen lehen eta azken puntuak adierazten dituzte, hurrenez hurren. (+) plus eta (-) minus zeinu bakoitzak bide horretako puntu bat adierazten du, zeina 0 eta 1 zenbakien artean dagoen, hau da, abiapuntuaren eta amaiera-puntuaren artean. bideak Eremuarekin bat egiten ez duen puntuak minus zeinuaz adierazita daude; eta plus zeinuz, aldiz, bideak eta Eremuak bat egiten duten puntuak. Horrela, *etxera* bidean, hasierako puntuetan bideak ez du Eremuarekin —*etxearekin*— bat egiten, horrexegatik agertzen dira (-) zeinuak; hau da, bidea ez dago *etxean*. Aurrerago, ordea, trantsizio bat gertatzen da eta azkenengo puntuetan bideak Eremuarekin bat egiten du —(+) zeinuak—, hots, bidea *etxean* amaitzen da.

(28) etxera (p)
 - - - - + + + +
 0 1

Etxera helburu-bideak trantsizio bakarra du, hau da, monotrantsizionala da. Bi fase dauzka: bideak eta Eremuak bat egiten ez duten fasea, (-) zeinuaz adierazi duguna, eta bideak eta Eremuak bat egiten duten fasea, (+) zeinuaz aditzera emana. Beste bide mota batzuetan, ez dago trantsiziorik edota trantsizio bakarra egon beharrean, bi daude. Azken hori da, Zwartzen (2005, 2008) eta Pantchevaren (2011) arabera, *past the tree*, ‘zuhaitzaz gaindi’, edo *across the fence*, ‘hesiaren beste aldean’, bideen egitura eskalarra. Bideak Eremuarekin bat egiten du —zuhaitzarekin edo hesiarekin— tarte batean, baina tarte horretako puntuak ez daude bidearen hasierako edo azkenengo puntuetan, erdikoetan baizik. (29) adibidean ingelesezko *past the tree* ekarri dugu euskarara eta haren egitura eskalarra erakutsi. Ikus daitekeenez, bideak ez du zuhaitzarekin bat egiten hasieran eta amaieran, baina bai erdiko tarte batean.

(29) zuhaitzaz gaindi (p)
 - - + + + + - -
 0 1

Bi trantsizioko bide horiei «bide telikoak» (Zwarts 2005, 2008) eta «bide trantsitiboak» (Pantcheva 2011) esan zaie arloko literaturan. (29) adibideko eskalan ikus daitekeenez, mota horretako bideetan, bi tarte (-) negatiboz inguratutako fase (+) positibo bat dago. Horrek zera esan nahi du: *zuhaitzaz gaindi* bezalako bide batean, hasierako puntuak ez daude Eremuan; ondoren bada tarte bat zeinetan bideak Eremuarekin bat egiten duen; eta azkenik, beste fase batean, bidea berriz ere Eremutik kanpo dago.

Gertaerak modu horretara irudikatuz gero, horrelako bideen egitura eskalarra gertaeretan ere aurki daitekeela erreparatuko dugu. Kasu honetan eskala *e* (*event*, ‘gertaera’) da. Hain zuzen, Zwartsek (2005), ingelesezko aditz semelfaktiboek —esate baterako, *jump*, ‘salto egin’ aditzak— eskala-egitura hori berori dutela proposatu zuen. Horrelako gertaerak bitrantsizionalak dira: gertaera horietan, argumentua tarteko egoera batetik igaro eta amaieran hasierako puntura bueltatzen da. Salto egitean, adibidez, oinekin lurra ukitzen ari gara hasieran, gero tarteko denbora batez oinak, airean

bideak: batetik, denotazio bera duten Bideekin lot daitezkeenak edo konektagarriak direnak eta, bestetik, denotazio bereko bideekin ezin lot daitezkeenak edo konektaezinak direnak.

Goian ikusi ditugun bi bideetatik —*etxera* (28) eta *zuhaitzaz gaindi* (29)— eta gertaeratik —*salto* (30)—, bi bakarrik dira lotuak edo konektagarriak: *zuhaitzaz gaindi* eta *salto*, horien hasierako eta bukaerako polaritatea, bera baita. Metagarri bihurtu ahal izateko, [+ plural] tasunaren bitartez, bideak edo gertaerak —predikatuak oro har— konektagarria izan behar du. *Salto* katea daiteke, haren lehen *p* (0) eta azken *p* (1) puntuek polaritate bera dutelako. Horrela, *salto* gertaera gehigarriak aurreko *salto* gertaerekin lot daitezke, salto baten amaiera-puntuak bat egiten duelako beste salto baten hasierako puntuarekin (Rothstein 2004, 2007). Kontrara, *etxera* helburu-bidean, lehen eta azken puntuek polaritate desberdina dute eta, *etxera* bideak ezin dira elkarrekin kateatu, hartara.

Gure proposamena, hortaz, hauxe da: -KA atzizkiaren [+ plural] tasunak konektagarria den bide bat edo gertaera bat aukeratzen du, denotazio bereko beste bide edo gertaera batekin kateatu eta BIDE edo gertaera metagarria sortuz. Baina horrek itxurazko kontraesana dakar aurretik behatutako datu batzuekin: 4. atalean ikusi dugun bezala, -KAK itxuraz helburu-bidea den sintagma batekin bat egiten du, hau da, konektagarria ez den eta, ondorioz, ezin katea daitekeen bide batekin. Itxurazko kontraesan hori azaldu ahal izateko, bi irtenbide daude:

a) Batetik, lehen azalbidearen arabera, [+ plural] tasunak helburu-bidearekin bat egiten duenean, helburu-bidearen bigarren (eta azken) fasea desagertu egiten da; horrela *etxera* bezalako adposizio-sintagma konektagarri bihurtzen da eta [+ plural] tasunarekin bateragarri bilakatu.

b) Bestetik, bigarren azalbidean, eta gure ustez azalbiderik zuzenenean, [+ plural] tasunak helburu-bidearekin bat egitean, helburu-bidea eskala-bide bihurtzen da (Pantcheva 2011). 5. atalean jorratu dugun bezala, nanosintaxian ESKALA buruak hurbiltze-adlatibo erako adposizioak sortzea ahalbidetzen du. Hala, ESKALA burua HELBURU buruaren gainean islatzean (25) —(32) adibidean errepikatuta—, bideak bi aldaketa jasaten ditu: (i) trantsiziorik gabeko bidea bihurtzen da, eta (ii) bidea konparatiboa izatera

kin kateatzen da, eta hortaz adiera metagarria eskuratzen du (34). *Etixeraka* bideak ez du trantsiziorik, puntu guztiek polaritate bera baitute, hala, bideko puntu batek ere ez du Eremuarekin —*etxearekin*— bat egiten. Nolanahi ere, goian esan bezala, (29) adibideko puntuak ez dira berdinak, $p(i_n)$ puntua $p(i_{n-1})$ puntua baino hurbilago baitago etxetik. Emendiozko balio hori ESKALA buruak sortzen du eta -KAren [+ plural] tasunak eragiten duen kateatze horretan indarrean dago.

Trantsiziorik ez dagoenez, *etxerakak* ez du ageriko adiera iteratibo edo errepikakorrik, nahiz eta oinarrian elkarrekin kateaturiko bideak dituen. Horren antzeko zerbait gertatzen da jarduera bat adierazten duten oinarriekin, adibidez, *igeri* aditzarekin, 4. atalean aipatu dugun bezala.

$$(35) \text{ igeri (e)}$$

$$+ + + + + + + +$$

$$0 \qquad \qquad \qquad 1$$

Igeri bezalako jardueretan, gertaerak denboran zehar hedatzen dira eta ez du amaiera kodifikaturik. Horregatik, grafikoki bata bestearen atzeko puntu positiboz adieraz daiteke, trantsiziorik gabe, argumentuak *igeri* egiten duelako jarduera hasten denetik eta hura amaitu artean (35). -KA atzizkia eranstea, *igeri* gertaera denotazio bereko gertaera batzuekin behin eta berriaz kateatu eta gertaera plurala sortzen da, baina agerian ere, *igeriren* denotazio bera dauka, *igerika* ere trantsiziorik gabeko gertaera baita.

$$(36) \text{ igeri-KA (e)}$$

$$[++++++][++++++][++++++][++++++]$$

$$0 \qquad \qquad \qquad 1$$

-KAren izaera horretatik aurreikuspen bat egin daiteke: -KAren [+ plural] tasuna itzulgarriak diren bideekin bateragarria izango da, baina ez itzulezinekin. Arestian «itzulgarritasuna» aipatu dugu, Zwartzen (2008) bideen hiru bideko tipologia azaldu dugunean. Haren definizioaren arabera, bide bat itzulgarria da baldin eta haren denotazioa berdin mantentzen bada, bidea bera alderantzizkatuta ere. Zwartsek *over the fence*, 'hesiaren beste aldean/aldera', bezalako bideak itzulgarriak direla dio: alderantziz emanda ere, denotazioak bera izaten jarraitzen du. Horrekin lotuta, egile horren

Sartu-atera hitz elkartua itzulgarria da, baita konektagarria ere, eta ondorioz *-KA*ekin bat egin dezake.

7. *-KA* atzikia eta beste hizkuntzetako plurakzionalak

Aurreko atalean proposatu dugu [+ plural] tasuna bateragarria dela bakarrik konektagarriak diren bide eta predikatuekin. Atal honetan erakutsiko dugu, [+ plural] tasunaren analisiari esker, gaiari buruzko literaturan jaso den gertaera barruko plurakzionalen gaineko orokorpen bat azal genezakeela. Woodek (2007) erakutsi zuen bezala, hizkuntza artean gertaera plurakzionalak sor daitezke aditz mota batzuekin soilik: aditz semelfaktiboekin (40a), lorpen-aditz¹³ mota batzuekin (40b) eta jarduera aditzekin (40c). Hona hemen *Egungo Euskararen Hiztegia* lanetik (Sarasola 2008-2023) hartutako hiru aditz mota, horien adibide bana: semelfaktiboa eta jarduera motako gertaera *-KA* atzizkiarekin batera agertzen dira aspektu-aditz baten osagarri gisa, adibidez, *saltoka hasi* (40a) eta *igerika aritu* (40c); bestalde, lorpen-aditzean, oinarriak eta *-KA* atzizkiak osatutako predikatuari partizipioa erantsi zaio, *zatikatu* (40b).

- (40) a. European **saltoka** hasten zelako putzuetan.
(A. Barandiaran 2005: 49)
- b. Hildakoa **zatikatu** eta East Riverrena bere gorputza botatzea izan zen otu zitzaion lehen gauza. (H. Cano 2000: 137)
- c. Emeki **igerika** aritu ziren eta prestuki uretik atera.
(R. Etxeberri 2004: 225)

6. atalean esan dugu Zwartsek (2008) bideen hiru bideko tipologia proposatu zuela, zeinetan bideak, lehen ere esandako moduan, konektagarritasunaren, itzulgarritasunaren eta metagarritasunaren arabera banatzen diren. Ezaugarritze hori gertaeren eremura ere eraman zuen eta aditz

¹³ Nabarmendu behar dugu, «lorpen» izendapena ingelesezko literaturako *achievement* terminoaren parekotzat hartzen ari garena hemen, ez, ordea, *accomplishment*en parekotzat (euskaraz «burutzapena» litzatekeena). Gertaera barruko plurakzionalak bateragarriak dira lorpen mota batzuekin bakarrik; ez burutzapenekin.

semelfaktiboek, jarduerak eta mailakako lorpenak gertaera konektagarriak adierazten dituztela baieztatu zuen. Guk ere halaxe egin dugu lan honetan. Gainera, atal honetan konektagarritasuna plurakzionalak hizkuntza artean duten banaketarekin lotuko dugu.

Aurreko ataletan esan dugun bezala, bi plurakzional mota daude: «gertaera barrukoak» eta «gertaera kanpokoak» (Cusic 1981; Wood 2007; Tovina and Kihm 2008; Iordăchioaia and Soare 2015). Gertaera barruko plurakzionalak aldi bakarrean jazotzen den gertaera bakarra adierazten dute, zeinak barruan errepikatzen diren faseak dituen (adibidez, *marraskatu*, *horzirikatu*). Gertaera kanpoko plurakzionalak, ordea, aldi bakarrean edo gehiagotan errepikatzen diren etengabeko edo aldizkako gertaerak azaleratzen dituzte (*behin eta berriaz kosk egin* esaera, adibidez). Lan honetan, lehen plurakzional motaz ari gara. Arloko literaturan jaso denaren arabera, bi plurakzional motetan interpretatzen da gertaera errepikatu egiten dela, baina gertaera barruko plurakzionaletan, errepikapenak jarraian eta bata bestearen atzetik gertatzen dira eta, hizkuntza artean ikusi denez, aditz mota batzuekin bakarrik eraiki daitezke. Gertaera-kanpoko plurakzionalak, aldiz, jarraiak edo aldizkakoak diren errepikapenak adierazten dituzte eta, gertaera barrukoak ez bezala, edozein aditz motarekin bateragarriak dira. Esan bezala, gure ikerketa honetan gertaera barruko plurakzionalak erreparatuko diegu batez ere, -KA atzizkiaren ekarpena eremu horretan gertatzen baita.

Wooden (2007) aburuz, gertaera barruko plurakzionalak gertaera bakar baina konplexutzat har daitezke. Testuinguru horretan agertzeko aukera gehien duten aditzak semelfaktiboak eta lorpen-aditz batzuk dira. Izatez, semelfaktiboak agertzen dira maizen plurakzionalekin. Izan ere, semelfaktiboak interpretazio errepikakor eta jarraia erraz ahalbidetzen duten aditzak dira, eta ondorioz, plurakzionalekin bat egitean, interpretazio iteratiboa sorrarazten dute, naturaltasunez. Gure proposamenak Rothsteinen (2004, 2007) eta Zwartsen (2008) lanei jarraitzen die. Semelfaktiboak plurakzionalitatearekin erraz agertzen dira, adierazten duten gertaeren azken puntua gertaera bertan lehen puntutzat erabil daitekeelako, alegia, gertaera konektagarriak adierazten dituztelako. Ondorioz, aditz semelfaktiboak aukera ematen dute, plurakzional batekin bat eginez gero, interpretazio errepikakor jarraia sortzeko.

Lorpen-aditzak bestelakoak dira. Lorpen-aditzek objektu baten gaineko berehalako aldaketak adierazten dituzte (adibidez, *apurtu*, *zaititu*) eta plurakzional batekin batuz gero, objektuak aldaketa horiek metatzen dituela ulertzen da. Ondorioz, lorpenok metagarri bihurtzen dira plurakzionalen eraginpean (Wood 2007). Gure ustea da, testuinguru horretan, lorpenak benetan mailakako lorpenak direla, esate baterako, *gorritu* edo *handitu* bezalakoak.¹⁴ Rothsteini (2007) eta Berrori (2015b) jarraika goazelarik, formulatuko dugu, mailakako lorpenek jarraiak diren eta bata bestearen atzean jazotzen diren egoera-aldaketak adierazten dituztela: aldaketa horietako baten amaierako egoera abiapuntua da jarraian datorren hurrengo egoera-aldaketarentzat. Horrela, *zaititu* bezalako gertaera bat plurakzional baten eraginpean dagoenean, adibidez, euskarazko *zaitikatu* (40b), adiera aldatu egiten da: bitan zatitzea uler daiteke lehenarekin eta, behin eta berriz zatitzea, zati askotan egitea, bigarrenarekin.

Beste hizkuntza batzuetan, lorpenen gainean eraikitako horrelako plurakzionalak aurki daitezke (Wood 2007: 74, 80, 132): yurokeraz (yurok, iparrameriketako hizkuntza algiarra da), *tikwohs* ‘apurtu’ eta *tikwtikwohs* ‘zatitan apurtu’ daude (Robins 1985); yup’ikeraz (yup’ik hizkuntzek «eska-leut» deituriko hizkuntza-familiako azpifamilia bat osatzen dute eta Alaskan eta Errusia ekialdean hitz egiten dira), *alleg-* ‘urratu’ eta *allguraa* ‘zaitikatu’ (Jacobson 1984); Siriako arabieraz, *kasar* ‘(bitan) apurtu’ eta *kasaar* ‘zatitan apurtu’ (Cowell 1964); eta koasatieraz (Louisianan eta Texasen hitz egiten den hizkuntza, muskogear hizkuntza-familiakoa), *pállin* ‘zartatu’ eta *pállí:cín* ‘ezpaletan zaititu’ (Kimball 1991) ezagunak dira. Bikote horietako lehen aditzak plurakzionalik gabeko aditzak dira, adiera errepikakorra ez dutenak; bigarrenak, aldiz, plurakzionalak.

Beste kasu batzuetan, lorpen-aditzak ez dira bateragarriak gertaera barruko plurakzionalekin. Esate baterako, *heldu* edo *hil* bezalakoetatik, mailakako

¹⁴ Hala ere, berriusle batek ohartarazi bezala, ez da **gorrikatu* edo **handikatu* bezalako elementurik euskaraz. Honen arrazoia ez da guztiz agerikoa, izan ere, horiek lorpenak izanik -KA atzizkia onartu beharko lukete gure aurreikuspenen arabera. Dena den, esan liteke, -KA atzizkia ez dela (ia) inoiz adjektibo itxurako oinarriekin agertzen (salbuespenak *isilka* eta *gordeka* dirateke). Gure proposamenaren arabera -KA pluralizatzaile lexikoa izanik, ez da guztiz harritzekoa honelako murriztapen idiosinkrasikoak izatea.

lorpenak eraikitzea ez litzateke posible, objektu edo entitate bakar batek ezin baititu metatu behin eta berriz heltzearen edo hiltzearen aldaketak, aldi bakar batean bederen. Beraz, lorpena adierazten duen aditz bat, gertaera barruko plurakzional batekin bateragarria izan dadin, beharrezkoa da, aditz horren adierak eskala irekiaren interpretazioari (Hay eta beste 1999; Kennedy eta McNally 1999, 2005) bide eman ahal izatea, hots, aditzak adierazten duen egoera-aldaketa behin eta berriz gertatu ahal izatea, objektu edo entitate berari bide emanez aldi berean; adiera metagarria posible izatea, azken finean.

Azkenik, jarduera adierazten duten aditzak ere plurakzionalekin batera ager daitezke. Geuk ere horixe erakutsi dugu 4. eta 6. ataletan, *korrika*, *igerika* eta *oihuka* gertaerak aipatu ditugunean. Woodek (2007) dioenez, beste hizkuntza batzuetan plurakzionalak gertaera iraunkorrak edo gertaera hedatuak agertzen dituzte horrelakoetan. Irakurketa horiek bat datoz guk 4. eta 6. atalean *igerikaz* esan dugunarekin, esaterako. Ez da aldaketa edo jarduera errepikakorrik identifikatzen halakoetan, ezpada jarduera iraunkorra.

Burutzapenik eta eskala irekirik ahalbidetzen ez duten lorpenak ez dira plurakzionalekin bateragarriak. Euskaraz ere ez dugu halakorik aurkitu. Izan ere, -KA atzizkiak [+ plural] tasuna gaineratzen du eta konektagarriak diren eskalei erants dakieke bakarrik. Burutzapenek, adibidez, *gutun bat idatzi*, eta eskala irekirik gabeko lorpenek, adibidez, *hil*, adierazten dituzten eskalak ez dira konektagarriak, hots, euren azken aldaketak edo puntuak ezin dira denotazio bereko aldaketen abiapuntutzat erabili.

Nolanahi ere den, gogora ekar dezagun 5. atalean -KA_z eta hurbiltze-adlatiboaz esandakoa. Kasu horretan, -KA itxuraz konektagarria ez den helburu adposizio sintagma batekin batera agertzen da, *etxera* helburua adierazten duen sintagma *etxeraka* adibidean. Beste hizkuntza batzuetan ere horrekin zerikusia izan dezakeen zerbait identifikatu da, baina ez bideen eremuan, baizik eta plurakzionalen eremuan. Esate baterako, latinez, plurakzionalak konektagarriak ez diruditen gertaera batzuen gainean eraiki zitezkeen, burutzapen batzuen eta lorpen batzuen gainean (Garrett 2001: 12), zehazki. Hala ere, kasu horietan guztietan, aditzon adiera aldatu egiten dela dirudi (Wood 2007: 129-130). Plurakzionalik gabe aditzek burutzapen edo lorpen adiera

dute, hots, egoera/leku aldaketa edo bukaera-unea kodifikatua dute: *advenire* ‘etorri’, *noscere* ‘ezagutu, aurkitu’ eta *capere* ‘harrapatu’. Plurakzionalaren eraginpean, bestalde, amaierarik gabeko predikatuak bihurtzen dira: *adventāre* ‘hurbildu’, *noscitāre* ‘aztertu, ikertu’ eta *captāre* ‘harrapatzen saiatu’. Ikus daitekeenez, adiera errepikakorra sortu beharrean, plurakzionalak aldaketa gertatzeko saiakera («an attempt to change», Wooden 2007: 130 lanaren arabera) agertzen dute (ikus, baita ere, Laca 2006) eta, horrela, gertaerek jatorrizko esanahian zuten amaiera edo trantsizioa galdu. Burutzapen eta lorpen horietan gertatzen den kohertzio hori, euskarazko helburu-adposizioa -KArekin elkartzen denean gertatzen denarekin pareka liteke. -KA *etxera* helburu adposizio sintagmari eranstea, ez da *etxera* adierazten duen trantsizioa errepikatzen. Trantsizio hori galdu eta *etxerakak* trantsizio hori lortzeko saiakera —adibidez, hurbiltzea— azaleratzen du.

Beraz, hizkuntza arteko gertaera barruko plurakzionalak eta euskarazko -KA atzizkiak dituzten adiera semantiko eta murriztapenak elkarren antzekoak direla dirudi. Euskaraz, baina, -KA ez da bakarrik aditzen edo gertaeren eremura mugatzen, bestelako gramatika-kategorietan eta eremu semantikoetan ere aurki baikenezake. Hori horrela bada, -KA nekez lot daiteke gramatika-kategoria zehatz batekin, adibidez, adberbiogile-funtzioarekin. Gure ustez, -KAren zeregina ez da bere osagarriari kategoriatan ezartzea, ezpada [+ plural] tasuna txertatzea eta, horren ondorioz, kuantitate, bide, gertaera edo modifikatzailea metagarri bilakatzea.

8. -KA atzizkia modifikatzaileetan

Aurreko ataletan adierazi dugunez, askotan -KA atzizkia adberbiogiletzat deskribatu izan bada ere, atzizki horrek beste hainbat eremutan ere parte har dezake. Dena dela, atzizki horrekin sortutako hitzek modifikatzaile —hau da, adberbio edo adberbiozko osagarri— ere joka dezakete. Modifikatzaileak eratzen dituenean ere, -KA atzizkia zenbait oinarri motarekin konbina daiteke. Atal honetan, era horretara sortutako hitzei erreparatuko diegu, -KA atzizkiak egitura horietan betetzen duen funtzioa argitu nahian. Horretarako, bi egitura mota aztertuko ditugu: kuantifikatzaileen gainean

osatutako *-KAdun* modifikatzaileak, eta gertaera predikatuen gainean eraturtako *-KAdun* modifikatzaileak.

8.1 Kuantifikatzaileen gaineko *-KAdun* modifikatzaileak

3. atalean jorratu dugunez, *-KA* atzikia kuantifikatzaileekin edo neurri-izenekin konbinatuz gero, kuantifikatzaile zehaztugabeak zein modifikatzaileak sor daitezke. Modifikatzaileak sortzen direnean, horiek hainbat adiera har dezakete. Alde batetik, kuantifikatzaile banatzaileetan oinarritutako modifikatzaile gisa aurkeztu direnak (Etxeberria 2012) sortzen dira. Horietako gehienek, dena dela, adiera banatzailea hartzeko, oinarrian hartutako zenbakiak atzizki distributiboa hartu behar du lehenik: *lau-na-KA*. Hala, kasu horietan, pentsa liteke, balio distributiboa *-na* atzizkiak ematen duela, eta *-KA* atzizkiak kuantifikatzailea modifikatzaile-funtziora bihurtzeko eginkizuna duela: (41) adibidean atzizki distributibodun kuantifikatzaileak izena modifikatzen du; (42) adibidean, aldiz, *-KA* atzizki eta guzti dagoela, aditzaren eremua modifikatzen du:

- (41) Launa puxtarri banatu dizkigute.
- (42) Puxtarriak **launaka** banatu dituzte.

Funtzio banatzailea betetzeko, atzizki distributiboa hartzen duten zenbaki kardinalaz gain, talde edo multzo-izenek ere balio dute. Ikus:

- (43) Ikasleak **multzoka** hurbildu ziren.
- (44) Sariak **kurtsoka** banatuko dira.

Kasu horietan, multzo-izenek ez dute aparteko atzizkirik hartzen, *-KAz* gain. Horietan, izenak multzo bat denotatzen duenez, interpretazio distributiboa lexikoki eratorria dela ematen du. *-KA* atzizkia gehitzearekin batera, kuantifikatzaile distributiboa edo multzo-izena gertaera bat modifikatuz interpretatzen da, eta beraz, multzoak osatzea gertaera gauzatzeko modua dela interpretatu ohi da.

Moduzko adieraz gain, *-KA* atzizkia hartzen duten multzo-hitz batzuek ere aditzaren eremuko kuantifikatzaile-adiera har dezakete:

(45) Langileak **saldoka** agertu ziren manifestaziora.

Kasu horietan ere, zenbaki kardinal handiekin ikusi dugun bezala, *saldo* multzo-izena konbentzionalki kantitate handi zehaztugabea adierazteko erabiltzen da. Hala, (45) adibidean, *saldoka* ez litzateke agertzeko modu bat, baizik eta langile-kantitatea adierazteko termino bat (zehazki, ‘kantitate handian’ adierazten duena).¹⁵ Hor ere, -KA atzizkiak multzo-izenari gertae-ra modifikatzeko ahalmena ematen diola dirudi, eta beraz, kasu honetan A-kuantifikatzaile (aditzaren eremuari dagokion kuantifikatzailea, Etxeberria 2012) bilakatzekoa.

Bestalde, oinarrian neurri-hitzak hartuz gero, neurtze-gertaeren erreferentziazko magnitudea adieraz dezake modifikatzaileak:

(46) Dilistak **kiloka** pisatzen dira.

Kasu horietan guztietan, -KA atzizkiak funtzio berezia hartzen duela ematen du: oinarriko kuantifikatzaileak aditzaren modifikatzailea bilakatzeara. Beraz, lehen hurbilketan pentsa liteke, atzizki horrek ez lukeela zerikusirik aurreko ataletan aztertutako -KArekin. Alabaina, begiratu xeheago batek erakusten digu, modifikatzaile guztietan oinarriak adierazten duen kuantifikazio-unitatea beti pluralean interpretatzen dela: hala, (46) adibidean, *kiloka*, ‘hainbat kilotan’ gisa parafrasea daiteke, edo (44) adibideko *kurtsoka* ‘hainbat kurtsotan’ bezala.

Beraz, -KA atzizkiarentzat beste analisi bat hobetsiko dugu guk: hor ere, -KA atzizkiak pluraltasuna adierazten du, banatze-harremana duten multzoen pluraltasuna. Hala, (46a) eta (46b) adibideetako *laua* eta *launaka*, konposizionalki honexetara interpretatuko genituzke:

(47) a. *lau-na*: ‘bakoitzari lau’.

b. *lau-na-KA*: ‘bakoitzari lau, hainbat aldiz’.

Modifikatzaile-interpretazioa, aldiz, morfema isil baten bidez eratorria litzateke. Fernández-Altonagak (2022a) euskararako argudiatu duenez

¹⁵ Dena den, *saldo* hitza ere multzokaria izan daitekeelako, moduzko interpretazioa jaso dezake egitura honek. Adiera horretan, langileak saldotan multzokaturik agertu zirela adieraziko luke.

—Rubinen (1994) tesiari jarraikiz—, aditzaren eta perpausaren eremuko hainbat modifikatzailetan, beste kategorietako osagaiak aditz/perpaus eremuko modifikatzaileak bilakatzen dira morfema isil baten bidez (adibidez, *azkar* adjektiboa aditzaren eremuko modifikatzaile bihur daiteke: *azkar etorri*). Fernández-Altonagaren ustez, morfema hau MODIFIKATZAILE buru (MOD) baten adierazle isila¹⁶ izango litzateke eta modifikazio-harremana ezartzea ahalbidetuko luke, argumentutzat hartzen duen osagaiaren tipo semantikoa aldaraziz. Hala, modifikatzaile jokatzaren duten kuantifikatzaileen kasuan ere, MODen gauzapan isila dagoela onartuko dugu.¹⁷ Beraz, *launaka* modifikatzailearen analisisa honelaxe geratuko litzateke:

(48) *launaka*: LAU -NA -KA -Ø

Modifikatzaile-funtzioa morfema isil baten bidez gauzatzen dela berresteko, modifikatzaile jokatzaren duten beste osagai batzuk aztertu behar ditugu: oinarrian gertaerak adierazten dituzten predikatuekin konbinatzen diren -KAdun modifikatzaileak, hartan ere.

8.2 Gertaera predikatuen gaineko -KAdun modifikatzaileak

4. atalean aipatu denez, -KA gertaera predikatuekin konbinatzean modifikatzaileak sor daitezke. Askotan, era honetara sortutako formak ez dira predikatu gisa erabilitako formatatik batere bereizten, esanahiari dagokionez. Har ditzagun (49) eta (50) adibideok:

(49) Miren **saltoka** ari da etengabe.

(50) Miren **saltoka** sartu zen gelara.

¹⁶ Dena den, hiztunak askotan aukeran du proiektzio honen adierazlea fonologikoki gauzatzea, adibidez, *-ki* atzikiaren bidez (*azkarki etorri*).

¹⁷ Kasu honetan, sor litekeen galdera da, zergatik modifikatzaile horiek aukeran ez duten MODen gauzapan fonologiko batekin konbinatzea (**launaka-ki*, **launaka-n*, **launaka-z*). Galdera horren zantzat erantzun zehatzik ez badugu ere, adierazgarria da, kasu horietan -KA inesibo itxurako morfemaz (*lautan/multzotan banatu*) ordezkatu egin daitekeela; baina modifikatzaileen kasuan, inesibo singularra aurkitzea ohikoa bada ere (*azkenean*, *ziztuan*), kasu horietan mugagabeko forma (*-tan*) erabiltzen da beti.

Kasu bietan *saltoka* hitzak gertaera berari egiten dio erreferentzia eta, hala, kasu bietan denotazio bera duela argudia daiteke. Horrela, -KAren ekarpena ere bera dela pentsa daiteke, alegia, azpigertaeren errepikakortasun metagarria adieraztea. Desberdintasun bakarra hauxe da, beraz: (50) adibidean, *saltoka* beste gertaera bati buruzko informazioa gehitzeko erabiltzen dela. Zehazki, horrela sortutako egiturek bi gertaeren aldibere-kotasuna adierazten dute, baina gertaera nagusitzat aditzak erakusten duen gertaera hartuta. Aditzak adierazitako gertaera (kasu honetan, ‘sartzea’) modifikatzaileak agertzen duen jarduera errepikakorarekin (‘saltoak eginez’) gainjartzen denean, egokia da *saltoka sartu* adierazpena. Hartara, aditzen ganean eraikitako -KA modifikatzaileek bigarren mailako gertaera bat gaineratzen dute, denboran gertaera nagusiarekin gainjartzen dena.

Funtzio hori bera betetzen dute MODSren eremuko adierazle jokatzen duten beste morfema batzuek ere, -an eta -z morfemek: *saltatzen sartu*, *saltatuz sartu*. Biok, ordea, aditz-formak hartzen dituzte oinarri: *saltatze* aditz-izena edo *saltatu* partizipioa. Kasu horietan, gainera, aditzaren denotazioa anbigua da, azpigertaeren errepikapenari dagokionez. *Saltatuz sartu*, salto bat edo gehiago eginez sartzea da. Aldiz, *saltoka sartu*, ezinbestean salto bat baino gehiago eginez sartzea da. Hala, berretsi egiten da, -KA morfemak beti pluraltasunaren denotazioa edo denotazio metagarria gehitzen duela.

Azkenik, bada azken kasu esanguratsu bat analisi honen alde egiten duena. -KA atzizkia duten modifikatzaileen artean, askok «esapide» bat dute oinarrian (*utterance*, De Rijk 2008: 916; Salaburu eta beste 2011-2019; Fernández-Altonaga 2022b: 98): *gora-goraka*, *aieneka*, *badagoka*. Horien interpretazioak beti dakar gertaera-pluraltasuna:

(51) X-KA: ‘X behin eta berriro esanez’.

Hor ere, beraz, -KA morfemak iteratibotasuna adierazteko funtzioa du. Alabaina, gertaera bera inplizitua da (*esatea*) eta bakoitzak duen mundu-*-ezagutzaren* bitartez interpretatu behar da (hiztunak baitaki *aiene* edo *gora-gora* bezalakoak erabiltzen diren esamoldeak direla). Bestalde, gertaera iteratiboari modifikatzaile-funtzioa ematen dion morfema isila dela ekarri

nahi dugu hona, adierazpen fonologikorik gabea, alegia, MOD deritzoguna. Beste gertaerak bezala, horiek ere modifikatzaile gisa interpretatzen dira, *-K*Arekin batera aditz nagusia lagunduz agertzen direnean, ageriko morfemen beharrik gabe. Beraz, testuinguru horretan ere, MOD isila ontzat har daitekeela ematen du.

9. Ondorioak

Lan honetan, *-K*Aren izaera arakatu dugu kuantifikatzaileen eta multzo izenen, gertaera predikatuen, adposizioen eta modifikatzaileen eremuan. Hauxe proposatu dugu: *-K*Ak [+ plural] tasuna gaineratzen diola bere osagarriari eta, ondorioz, adierazpen sintaktikoa metagarri (Krifka 1998; Zwarts 2005, 2008; Rothstein 2004, 2007, 2008) bihurtzen dela. Kuantifikatzaileen eta kuantifikatzaileen gainean eraikitzen diren modifikatzaileetan lortzen den balioa plurala da; aditzetan eta gertaera bat adierazten duten oinarrien gainean eraikitzen diren modifikatzaileena, gertaera barruko plurakzionala; eta, azkenik, adposizioetan, amaierarik gabeko hurbiltze-bidearena. Bestetik, *-K*Ak bere osagarriari baldintza batzuk ezartzen dizkio: *-K*Ak gertaera edo bide batekin bat egiteko, gertaerak edo bideak konektagarria izan behar du, Zwartsek (2008) azaldutako zentzuan. Hala, denotazio bereko beste gertaera edo bide batekin katea daiteke eta adiera metagarria lortu.

Egin dugun proposamenaren arabera, *-K*Ak ez dio hartzen duen osagarriari gramatika-kategoriarik ezartzen. Modifikatzaileen kasuan, MOD buru isil batek bihurtzen du adierazpen sintaktikoa modifikatzaile, Fernández-Altonagari (2022a) jarraituz.

Lan honek *-K*Aren izaera modu bateratuan aztertu du eta, horrela, aditzen, kuantifikatzaileen eta adposizioen arteko parekotasunak, egon, badi-rela erakutsi digu. Izan ere, *-K*Ak egiten duen ekarpen semantikoa bertsua baita hiru eremuotan.

Bibliografia

ALEXIADOU, Artemis (2011). «Plural mass nouns and the morpho-syntax of number», in *Proceedings of the 28th West Coast Conference on Formal Linguistics*. Somerville, MA: Cascadilla Proceedings Project: 33-41.

ARTIAGOITIA, Xabier (2002). «The functional structure of Basque noun phrase», in *Erramu Boneta: Festschrift for Rudolf P.G. De Rijk*, ASJUren Gehigarriak bilduma, 44. zenbakia. Vitoria-Gasteiz: UPV/EHU: 73-90.

——— (2004). «Izen-sintagmaren berziklatzea: IS-tik izenaren inguruko funtzio-buruetera», in *Euskal gramatika XXI mendearen atarian. Arazo zaharrak, azterbi-de berriak*. Vitoria-Gasteiz: UPV/EHU eta Arabako Foru Aldundia: 11-38.

——— (2006). «Basque adjectives and the functional structure of the noun phrase», *ASJU* 40 (1), 2006: 107-132.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1387/asju.4376>].

——— (2012). «The DP Hypothesis in the grammar of Basque», in *Noun Phrases and nominalization in Basque. Syntax and semantics*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins: 22-77.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1075/la.187>].

BARANDIARAN, Alberto (2005). *Mundu txikia*. Zarautz: Susa.

BERRO, Ane (2015a). «From adpositions to events: the case of location predicates in Basque», in *Approaches to Complex Predicates*. Leiden, Boston: Brill: 20-45. Eskuragarri: [DOI: https://doi.org/10.1163/9789004307094_003].

——— (2015b). *Breaking verbs. From event structure to syntactic categories in Basque*. [Doktorego-tesia, UPV/EHU eta Université Bordeaux Montaigne].

BILBAO, Kristina (2022). «Instrumentalaren eta inesiboaren alternantzia denborazko modifikatzaileetan: instrumentala (-z) [v inesiboa (-n)]», in *Euskara Bariazioan / Basque in Variation. Lehen urratsak / First steps*. UPV/EHUko Argitalpen Zerbitzua. (3. argitalpena).

Eskuragarri: [<https://basqueandbeyond.ehu.eus/biv/?o=chapters&id=5&e=34&h=eu>].

CABREDO HOFHERR, Patricia (2010). *Verbal plurality and event plurality*. DGFS-CNRS Summer School on Linguistic Typology, Leipzig, 15/08-03/09. (Hitzaldi-oharrak).

CANO, Harkaitz (2000). *Piano gainean gosaltzen*. Donostia: Erein.

COMRIE, Bernard (1976). *Aspect. An Introduction to the study of verbal aspect and related problems*. Cambridge: CUP.

COWELL, Mark W. (1964). *A Reference Grammar of Syrian Arabic*. Washington D.C.: Georgetown University Press.

CUSIC, David (1981). *Verbal plurality and aspect*. [Doktorego-tesia, Stanford University].

DELFITTO, Denis (2006). «Adverb classes and adverb placement», in *The Blackwell companion to syntax*. Oxford: Blackwell Publishing: 83-120.
Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1002/9780470996591.ch4>].

DEN DIKKEN, Marcel (2010). «On the functional structure of locatives and directional PPs», in *Mapping spatial PPs. The Cartography of Syntactic Structures*, 6. liburukia. New York: OUP: 74-126.
Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195393675.003.0003>].

DOWTY, David (1979). *Word meaning and Montague grammar*. Dordrecht: Kluwer.
Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1007/978-94-009-9473-7>].

DRESSLER, Wolfgang (1968). *Studien zur verbalen Pluralität*. Viena: Herman Böhlau.

EUSKALTZAINDIA (1985 [1991]). *Euskal Gramatika. Lehen Urratsak (EGLU-I)*. Bilbo: Euskaltzaindia.

——— (2021). *Euskararen gramatika*. Bilbo: Euskaltzaindia.

ETXEBERRI, Ramuntxo (2004). *Skyroom*. Donostia: Elkarlanean.

ETXEBERRIA, Jürgen (2021). «Euskal leku adposizioak: buru sintaktikoen egituraketa hierarkikoa», *Lapurdum: Euskal Ikerketen Aldizkaria* 22, 2021: 1-31.
Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.4000/lapurdum.3960>].

——— (2023). «Euskarazko adposizioetan barna, aldakortasuna sailkatzeko proposamen berri bat», in V. IkerGazte. *Nazioarteko ikerketa euskaraz. Kongresuko artikulu-bilduma. Gizarte Zientziak eta Artea*. Bilbo: UEUren Argitalpen Zerbitzua: 121-128.

ETXEBERRIA, Urtzi (2005). *Quantification and domain restriction in Basque*. [Doktorego-tesia, UPV/EHU].

——— (2012). «Quantification in Basque», in *Handbook of Quantifiers in Natural Languages*. Amsterdam: Springer: 83-164.

Eskuragarri: [DOI: https://doi.org/10.1007/978-94-007-2681-9_3].

——— (2012). «Number agreement in Basque: counting vs. measuring», in *Noun Phrase and Nominalizations in Basque*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins: 149-178.

——— eta ETXEPARE, Ricardo (2008). «Izen eta gertakarien gaineko kuantifikazioa», in *Gramatika jaietan. Patxi Goenagaren omenez*, ASJUren Gehigarriak bilduma, 51. zenbakia. Vitoria-Gasteiz: UPV/EHU: 259-286.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1387/asju.9789>].

ETXEPARE, Ricardo (2003). «Valency and Argument Structure in the Verb», in *A grammar of Basque*. Berlin: De Gruyter Mouton: 369-465.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110895285.363>].

——— ets OIHARTZABAL, Beñat (2012). «Datives and Adpositions in North-Eastern Basque», in *Variation in Datives. A Micro-Comparative Perspective*. Oxford: OUP: 50-95.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199937363.003.0003>].

FERNÁNDEZ-ALTONAGA, Cecilia (2022a). *Searching for adverbs. A look into the nature of adverbial modifiers from Basque manner adverbials*. [Master Amaierako Lana, UPV/EHU].

——— (2022b). «Adberbioak euskaraz: hitz mota bakarra ala gehiago?», *Uztaro: Giza eta Gizarte-Zientzien Aldizkaria* 123, 2022: 81-107.

Eskuragarri: [DOI: <https://dx.doi.org/10.26876/uztaro.123.2022.5>].

GARRETT, Andrew (2001). *The origin of the Latin frequentative*. Berkeley: University of California. (Eskuzkribua).

GOENAGA, Patxi (2022). *Euskal gramatika. Egiturak eta osagaiak*. Bilbo: UPV/EHU-ko Argitalpen Zerbitzua.

Eskuragarri: [<https://egeo.ehu.eus/>].

HALLE, Morris eta MARANTZ, Alex (1993). «Distributed morphology and the pieces of inflection», in *The View From Building 20. Essays in linguistics in honor of Sylvan Bromberger*. Cambridge, MA: MIT Press: 111-176.

——— (1994). «Some key features of distributed morphology», in *Papers on phonology and morphology. Mit Working Papers Linguistics*: MITWPL 21. Cambridge, MA: MITWPL: 275-288.

HARLEY, Heidi eta NOYER, Rolf (1999). «State-of-the-art-article: distributed morphology», *The Second Glot International State-of-the-Article Book 4* (4), 1999: 3-9.

HAY, Jennifer, KENNEDY, Christopher eta LEVIN, Beth (1999). «Scalar structure underlies telicity in degree achievements», in *Proceedings of SALT 9*, 1999: 127-144. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.3765/salt.v9i0.2833>].

HUALDE, Jose Ignacio (2003). «Adverbs», in *A grammar of Basque*. Berlin: De Gruyter Mouton: 196-201. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110895285.190>].

——— eta ORTIZ DE URBINA, Jon (2003). *A grammar of Basque*. Berlin: De Gruyter Mouton. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110895285.328>].

IORDACHIOAIA, Gianina Nicoleta eta SOARE, Elena (2015). «Pluractionality with lexically cumulative verbs: the supine nominalization in Romanian», *Natural Language Semantics* 23, 2015: 307-352. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1007/s11050-015-9117-9>].

JACOBSON, Steven A. (1984). *Yup'ik Eskimo Dictionary*. Fairbanks: Alaska Native Language Center.

KENNEDY, Christopher eta McNALLY, Louise (1999). «From Event Structure to Scale Structure: Degree Modification in Deverbal Adjectives», *Proceedings of SALT 9*, 1999: 163-180. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.3765/salt.v9i0.2820>].

——— (2005). «Scale Structure, Degree Modification, and the Semantics of Gradable Predicates», *Language* 81, 2005: 345-381. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1353/lan.2005.0071>].

KIMBALL, Geoffrey D. (1991). *Koasati Grammar*. Lincoln, London: University of Nebraska Press-American Indian Studies Research Institute.

KOOPMAN, Hilda (2000). «Prepositions, postpositions, circumpositions and particles», in *The syntax of specifiers and heads*. London: Routledge: 204-260.

KRIFKA, Manfred (1989). «Nominal reference, temporal constitution and quantification in event semantics», in *Semantics and Contextual Expressions*. Dordrecht: Foris: 75-115.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110877335-005>].

——— (1998). «The origins of telicity», in *Events and Grammar*. Dordrecht: Kluwer: 197-235.

Eskuragarri: [DOI: https://doi.org/10.1007/978-94-011-3969-4_9].

LACA, Brenda (2006). «Indefinites, quantifiers and pluractionals: what scope effects tell us about event pluralities», in *Nondefiniteness and plurality*. Amsterdam: John Benjamins: 191-217.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1075/la.95.10lac>].

LASERSOHN, Peter (1995). *Plurality, Conjunction and Events*. Dordrecht: Kluwer. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1007/978-94-015-8581-1>].

MARATZ, Alec (1997). «No escape from syntax: don't try morphological analysis in the privacy of your own lexicon», *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics* 4 (2), 1997: 201-225.

MATUSHANSKY, Ora eta MARATZ, Alex (2013). *Distributed morphology today. Morphemes for Morris Halle*. Cambridge, MA: MIT Press.

ORTIZ DE URBINA, Jon (2003). «Periphrastic constructions», in *A grammar of Basque*. Berlin: De Gruyter Mouton: 285-290.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110895285.195>].

PANTCHEVA, Marina Blagoeva (2011). *Decomposing Path. The Nanosyntax of Directional Expressions*. [Doktorego-tesia, University of Tromsø (CASTL)].

PREMINGER, Omer (2012). «The absence of an implicit object in unergatives: new and old evidence from Basque», *Lingua* 122 (3), 2012: 278-288.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1016/j.lingua.2011.04.007>].

QUINE, Willard van Orman (1960 [2013]). *Word and Object*. Cambridge, MA: MIT Press.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.7551/mitpress/9636.001.0001>].

RIJK DE, Rudolf P.G. (2008). *Standard Basque. A Progressive Grammar*. Cambridge, London: MIT Press.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.7551/mitpress/7444.001.0001>].

ROBINS, Robert H. (1985). *The Yurok Language. Grammars, texts, lexicon*, University of California Publications in Linguistics bilduma, 15. liburukia. Berkley, Los Angeles: University of California Press.

ROTHSTEIN, Susan (2004). *Structuring events. A study in the semantics of lexical aspect*. Oxford: Blackwell.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1002/9780470759127>].

——— (2007). «Two puzzles for a theory of lexical aspect: semelfactives and degree achievements», in *Event Structures in Linguistic Form and Interpretation*, Language, Context and Cognition bilduma, 5. liburukia. Berlin: De Gruyter Mouton: 175-198. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110925449.175>].

——— (2008). «Telicity, atomicity and the Vendler classification of verbs», in *Theoretical and cross-linguistic approaches to the semantics of aspect*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins: 43-77.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1075/la.110.04rot>].

RUBIN, Edward (1994). *Modification. A Syntactic Analysis and its Consequences*. [Doktorego-tesia, Cornell University (Ithaca, NY)].

SALABURU, Pello, GOENAGA, Patxi eta SARASOLA, Ibon (2011-2019). *Sareko Euskal Gramatika*. Bilbo: UPV/EHUko Argitalpen Zerbitzua. Eskuragarri: [www.ehu.eus/seg].

SARASOLA, Ibon (2008-2023). *Egungo euskararen hiztegia*. Bilbo: Euskara Institutua-UPV/EHU.

Eskuragarri: [<https://www.ehu.eus/eeh/>].

SVENONIUS, Peter (2006). «The Emergence of Axial Parts», *Special issue on adpositions. Nordlyd: Tromsø University Working Papers on Language and Linguistics* 33 (1), 2006: 49-77.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.7557/12.85>].

——— (2008). «Spatial P in English», in *Mapping spatial PPs. The Cartography of Syntactic Structures*, 6. liburukia. New York: OUP: 127-160.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195393675.003.0004>].

TALMY, Leonard (2000). *Toward a cognitive semantics, 1. liburukia: Concept Structuring Systems*. Cambridge, MA: MIT Press.

Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.7551/mitpress/6847.001.0001>].

TOVENA, Lucia M. eta KIHM, Alain (2008). «Event internal pluractional verbs in some Romance languages», *Recherches linguistique de Vincennes* 37, 2008: 9-30. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.4000/rlv.1687>].

VAN GEENHOVEN, Veerle (2004). «For-adverbials, frequentative aspect, and pluractionality», *Natural Language Semantics* 12 (2), 2004: 135-190. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1023/B:NALS.0000031389.36427.af>].

——— (2005). «Atelicity, pluractionality, and adverbial quantification», in *Perspectives on Aspect*. Berlin: Springer: 107-124. Eskuragarri: [DOI: https://doi.org/10.1007/1-4020-3232-3_6].

VENDLER, Zeno (1967). «Verbs and times», in *Linguistics in philosophy*. Ithaca, NY: Cornell University Press: 97-121. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.7591/9781501743726>].

WOOD, Esther (2007). *The semantic typology of pluractionality*. [Doktorego-tesia, University of California (Berkeley)].

ZUAZO, Koldo (2008). *Euskalkiak. Euskararen dialektoak*. Donostia: Elkar.

——— (2017). *Mendebaleko euskara*. Donostia: Elkar.

ZWARTS, Joost (2005). «Prepositional Aspect and the Algebra of Paths», *Linguistics and Philosophy* 28, 2005: 739-779. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1007/s10988-005-2466-y>].

——— (2008). «Aspects of a typology of direction», in *Theoretical and cross-linguistic approaches to the semantics of aspect*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins: 79-105. Eskuragarri: [DOI: <https://doi.org/10.1075/la.110.05zwa>].

